1963
1976
B 373/2
13553

I.

Háborús líránk.

— Tanítványaimnak. —

Nemzetünk dicsőséges történetében az 1914-ik esztendőnek második fele olyan fejezetet kezd meg, melyhez foghatót változatos eseményekben gazdag történeti multunk folyamán, hiába keresünk. Innen-onnan második fordulójához érünk annak a nagy világégésnek, melyben a magyarság százados erényei hasonlíthatatlan fényességű lánggal tündökölnek. A szárnyaló hir elviszi a magyar katona páratlan vitézségét a világ négy tája felé. Mi, a békés kulturális munka népe, mindent kockára tettünk ebben a ránk kényszerített rettenetes küzdelemben — hiszen létünkről, fennmaradásunkról van szó — s azóta szakadatlanul ömlik a drága magyar vér. . . Hősiségünknek, áldozó hazaszeretetünknek ragyogó példáival van tele a világ. A magyar vitézség tündöklésén fellángol az arcunk, tüzben ég a szemünk, — de azért itthon folyik a békés polgári munka s „megfogyva bár, de törve nem," — annál buzgóbban vállt vállhoz vetve dolgozunk azok helyett is, akik értünk véreznek. De minden érzésünk, minden idegszálunk, egész szivünk-lelkünk ott van a mi vitézül harcoló, minden szenvedést eltürő hőseinknél. A nagy háboru „első perctől kezdve teljesen abszorbeálta egész életünket, lefoglalt lelkünk mélyéig, befurakodott környezetünk társadalmi és magánéletünk minden mozzanatába."[1])

Eleinte megdöbbenés fogta el a lelkeket, mintha megszünt volna az irodalmi élet, mintha elhallgattak volna a múzsák; de „a nemzeti lélek nem halt meg, csak szunnyadt a magyarság szivében." A béke nyugodt napjai kevésbbé alkalmasak a nemzeti érzés és gondolkodás megnyilatkozására, mig a harci zaj megtermékenyíti s lelkesítő példáival telíti nemzeti voltunkat. A magyar nemzet ezeréves küzdelme eddig is gazdag táplálékot adott a költészetnek: a honfoglalás, a kereszténység és

[1]) Gyulai Á.: A háború és az irodalom. Budapesti Szemle 1915. 463. sz.

királyság, a nemzeti katasztrófák, a törökvilág, a kuruc-labanckor, az alkotmányos küzdelmek, a mult század szabadságharcai — mind termékenyítőleg hatottak költészetünkre s elsősorban a lírára. Ezért mondja Gyulai Pál, hogy „a magyar líra rövidben a nemzet történelme. Egy európai nemzet lírájában sem rezdült meg annyiszor a hazafiság hurja, mint a magyarén. Nem ok nélkül. Egyetlen európai nemzet sem küzdött annyit létéért s a nemzeti fájdalomnak lehetett-e táplálóbb forrása, mint a mi viszontagságos életünk?" És ez igy volt most is, mikor a hatalmas világkatasztrófa váratlanul ránk szakadt. Lassan-lassan megered a háborus költészet vékony erecskéje; hovatovább patakká dagad, majd folyóvá szélesedik s zuhogó hullámai elárasztanak mindent. Uj irány foglalja el az eddigi „kozmopolita" költészet helyét s ha az epika és a dráma terén értékes, termékeket eddigelé nem mutathat is fel; de elmondható, hogy a magyar lírai költészet, mely a nagy háboruval kapcsolatos érzéseket törekedett kifejezésre juttatni, szokatlan lendülettel emelkedett ki eddigi kozmopolitizmusából, léhaságából. A dekadens irány költőinek lelke a nagy nemzeti küzdelem magaslatáig nem ért fel; elhallgattak hát. Annál nagyobb számmal támadtak uj s ma még alig ismert nevü költők, folytatói a már-már megszakadt nemzeti iránynak. Ezek megértették és átérezték a nagy élet-halálharcot s többé-kevésbbé sikerülten kifejezésre is juttatták a nemzet közhangulatát. Mellettük néhány régi jelesünk megifjodva, felfrissülve adott hangot az uj idők érzéseinek.[2])

Háborus költői termésünk mezején tallózva, a lírai költemények közül jobbára azokat a termékeket szedtük össze, melyekből leginkább megállapíthatjuk: mennyiben hű kisérője az uj költészet a világrengető eseményeknek s mennyiben tükrözteti a kornak lelkét? Sokan azt tartják, hogy ez a mostani nagy küzdelem nem folyik nemzeti létünkért, — ennek alapos cáfolata katonadalaink és népies eredetü költeményeink nagy száma, melyek legjobban mutatják, hogy milyen mélyen érinti e titáni küzdelem a magyarság nemzeti érzését. Az eddig megjelent gyüjtemények, egyesek összegyüjtött s külön kiadott háborús versei, valamint a lapokban és folyóiratokban szétszórtan megjelent és célunknak megfelelő lírai költemények közül válogattuk ki azokat, melyek — véleményünk szerint — leginkább kifejezői e nagy idők hangulatának. Nem méltatás, vagy az egyes költemények fejtegetése ez igénytelen sorok célja; csupán a tanulók figyelmét kivánjuk felhivni háborús lírai költői termésünk változatosságára és érdeklődését olyan irányba terelni, hogy átérezze és átértse a mai nagy idők han-

[2]) Gyulai Á.: A háború és az irodalom. Budapesti Szemle. 463. sz.

gulatát költőinknél is. Tanulja megbecsülni a magyar katonát, áldozó hazaszeretetét, merítsen lelkesedést elszánt küzdelmükből; értse meg az itthonmaradottak áldozatát; ismerje meg a szövetségi hűségben rejlő erőt — egyszóval tanuljon belemélyedni ennek a nagy világrengető küzdelemnek lelkébe.

Háborús termésünk gazdagságából[3]) (hiszen nap nap után bővül, dagad az ár) azokat a jellemzőbb példákat válogattuk ki, melyekből valóban a harcban álló magyarság lelke szólal hozzánk. Ami a háborús költészetben gyöngy, szépség, fény, igazság, mélység, az a magyar nemzeti vagy néplélek szárnyaló evolúciója. — A magyar költészetnek olyannak kell lennie, mint a magyar népnek. Egyszerű, tiszta, önfeláldozó; csodálatos és áldott nép, az egész világ bámuló szeme rátapad.[4]) Ennek a háborús költészetnek lírai termékeiből kíséreljük meg a magyar idők lelkének megismerését. Ez a lélek elsősorban a katonaköltők lantján szólal meg. Mert ennek a világrengető hatalmas küzdelemnek csak az lehet a költője, aki maga is átélte, átérezte a harcok fergetegében ujjászületésünket. A háború igazi költője *Gyóni Géza*, a przemysli vár „pionir"-ja, most az orosz krasznojarszki fogolytábor szomorú lakója, kinek neve és költészete „az északi harcér ágyudörgése közt, tüzében és füstfelhőiben szállt fel a relativ ismeretlenségből országos hirnévre." (Rákosi Jenő). Háborus verseinek gyűjteménye *(Lengyel mezőkön, tábortűz mellett)*, „csodás emléke a mai zord és felséges időnek" — hónapokon keresztül volt lelkesítő olvasmánya a przemysli dicső várőrség magyar csapatainak s repülőgépen kikerült egyetlen eredeti példánya nyomán eddig tizenháromezer van forgalomban — a háború árvái javára. Szerzőjük „végigszenvedte a háború ezer veszett nyomorúságát, melyeket csak egy közlegény ismerhet igazán. Egy ostromlott várban, véres és sáros, vészes és hajszás éjtszakákon, az önfeláldozásnak s a világi hiúságokról való lemondásnak a kiömlő vér keresztsége által testvérekké avatott dicső hősei közt élte át a világtörténetnek legfelségesebb és legborzalmasabb hónapjait. Lelkét Észak véres éjtszakái erőssé edzették s a legkétségbeejtőbb pillanatokban sem férkőzött hozzá a csüggedés"[5]) „Az ő verseiben szólal meg egész teljességében, művészi formában a magyar háborús lélek önfeláldozása, hősiessége, szilajsága, könnyelmű vakmerősége és vérivó haragja. — Megszólaltatja a háború lelkét, kifejezi a végvári vitézek érzésvilágát. Gyóni Géza modern folytatása, gyönyörű új kivirágzása a Balassi

[3]) Dolgozatom összeállításakor adta ki *Peterdi Andor Háborús verseit.* Szemelvényeink között *Katonák* c. gyűjteményéből vettünk át néhány jellemző példát.

[4]) Kiss M.: A háború költészete. Kath. Szemle 1915. 4. sz.

[5]) Kéki Lajos: A háború magyar énekese. Budapesti Szemle 1915. 463. sz.

Bálintok, a kuruc énekesek lelkének, vitézi katona-költészetének. — A háború viharában megtalálta önmagát, meglelte a hangját s ezzel döntő bizonyságot tett magyarsága, költői ereje, irói missziója mellett.[6]) Költészetének tárgya: hazafiság, csataképek, honvágy családi szeretet és a barátság. „Költeményeiben benne van forrongó, vágyódó lelkünk, magyar szivünk, bizodalmunk, hitünk, szabadságszeretetünk és izzó gyülöletünk az elnyomatás, a zsarnokság ellen".[7]) Kifejezésre jutnak emellett az anya gyöngéd érzései és a hitves eszményi szeretete is; de költményei között azok a maradandók, melyekben kifejezést tudott adni a küzdő katonák örök emberi érzéseinek. „Eszménye a harcok között is a béke és átkot mond arra, aki a nagy vérontást felidézte".[8])

Szepessy László, a doberdói fennsíkon hősi halált halt ifju katonapoéta, két füzetben adta ki a háborúval összefüggő verseit. Könyvei *(Virágosvonattól a vöröskeresztesig s Katonaversek)* ha nem terjedtek is el annyira, mint Gyónié, de hű tükrei költőjük érzéseinek. Szepessy verseiben a hazafiság mellett családi érzése s benső vallásossága is kifejezésre jut.

Hangay Sándor a déli harctér küzdő katonája. *Zengő Golgota* c. gyűjteménye tartalmaz egynéhány háborús verset is, melyek, valamint a harctérről küldött s a lapokban megjelent egyes költeményei, mély érzésének formás kifejezői. Kivülük gyüjteményekkel szerepelnek még: Antalffy Endre, Bathó János, ifj. Ditrói Nándor, Dutka Ákos, Emőd Tamás, Halmágyi Sándor, Hedvig-Hidvégi János, Kiss Menyhért, Lampérth Géza, Pakots József, Peterdi Andor, Szász Károly, Szász Menyhért, Szávay Gyula, ifj. Wlassits Gyula stb.

Megszólalnak a régiek is, köztük veterán koszorúsunk Lévay József, azután Kiss József, Endrődi Sándor, Ábrányi Emil, Váradi Antal, Szabolcska Mihály, Kozma Andor. Több költőnk néma maradt; pedig a költőknek koruk lelkét kell kifejezniök s „nem a koruk után, hanem koruk előtt kell lobogniok."

Több ismeretlen név is bukkant föl a homályból. Fönnmarad-e hirök-nevök, az idő dönti majd el. Most koruk lelkének megérzői s hű kifejezői. Egy-egy versük — sokszor egy-egy hangulat csupán — találóan adja vissza a mai nagy idők lelkét. Háborús termékeink nagy halmazából azokat a verseket válogattuk ki főképen, melyek legtalálóbban fejezik ki a magyar katona páratlan vitézségét, valamely dicső hadi tettet, vágyódást a tűzhely után (szülők, gyermekek, hitvesek), a tábori életet,

[6]) Anka J.: A háború költője. Élet. VII. 43. sz.
[7]) Vajda Gy.: A háború költészete. (Szemelvények.) 29.
[8]) Zolnai B.: A világháború költője. Népművelés. X. 886. l.

bajtársi ragaszkodást, gyászt, reményt és bizalmat a jövőben, szövetségi hűséget, az ellenség gyülöletét, itthoni munkát stb.

Ebből a szempontból tallózva tehát háborús lirai költészetünk dús mezején — érzés és hangulat szerint néhány csoportot állithatunk egybe.

A király.

A ránk zúduló vérzivatar kezdetén ősz királyunk felé tekint a nemzet szeme. Mennyi szenvedésen ment át „negyvennyolctól-nyolcvannégyig" — s ebben a rettentő világfelfordulásban glóriával vonjuk be dicső alakját. Nemzete boldogulásáért esdve odaborul az ég trónusához:

Ősz fejét lehajtja,
Messze csatamezőn tévelyg gondolatja.
Lelke fehérszárnyon keresi az Istent.

Az imádkozó király előtt égi látományképen megjelenik felséges hitvese s bizva a magyarokban, kik „Terézia anyád trónusát fenntarták" — vigasztalja a népei sorsáért aggódó királyt:

Mig te ősz fejedet — *S aki népeiddel*
Imára lehajtod: — *Győzni megsegitsen —*
Rádgondolva harcol — *Napfényes trónusán*
Minden magyar bajnok — — *Veled van az Isten.*

(Váradi A.: Imádkozik a király.)

S költőink ajkáról felszáll az imádság a magyarok Istenéhez ősz királyunkért, hogy

Élte alkonyán, ki úgy vágyta a békét,
Világok harcában győzni lássa népét.

A költő áldást kér fegyvereinkre, küzdő fiainkra s a Himnus visszhangjaképen igy fohászkodik:

Multunk megbűnhödtük, virradjon meg végre:
Hogy büszkék lehessünk majd a magyar névre!

(Hevesi J.: Imádság.)

Hadúrnak, a magyarok Istenének segitségéért esdekel *Szávay* Z. szép verse *(Imádság):* Bár a világ négy tája támad ellenünk, mi „erőnkben bízva, álljuk a tusát." A „rettentő orosz" a „kancsukával testvércsókot váltó francia", „a kincses, gazdag belga", „népek kufárja, kalmár Anglia", az orgyilkos szerb s „a hitszegőnél hitszegőbb olasz" ellen adj erőt, hogy megtartsuk magunknak, mit „te adtál ezer év alatt." S hogy megvivhassuk rettentő tusánk a minden poklok minden ördögével"

Segits Hadúr, magyarok Istene!
Vezéreld, védd és áldd meg a magyart!

Mindenki imádkozik s „a sok szép imádság összeforr, összenő"

S egy tohász, egy dallam lesz végre belőle:
Ovja meg hazánkat magyarok Istene!

(Berta J.: Imádság.)

Az imádság szárnyán száll a magasba *Szép Ernő (Imádság)*, mikor igy könyörög:

Hazámért reszketek, magyar vagyok.
A népekkel ha haragod vagyon,
A magyarra ne haragudj nagyon!

Méltók vagyunk az Ur segítségére, mert

Viharok sok századán át
Hiven védtük szentegyházát
S a földet, mit nekünk szentelt,
Megtartottuk becsülettel.

De magunk is dolgozzunk s akkor:

Mig a karunk le nem sorvad,
Duna, Tisza bátran folyhat:
Nem delel ott más ló soha,
Csak a magyar csikós lova!

(Jakab Ö.: Háborús időket élünk.)

Katonák.

Aztán megindulnak a végeláthatatlan virágos katonavonatok.

„S mennek, csak mennek végeszakadatlan
Fekete katonavonatok,
S viszik magukkal anyák bánatát,
Reményt, bizalmat, titkokat, imákat,
Azért olyan lassú, azért olyan fáradt."

(Balla J.: Vonatok.)

A messzeségbe tűnő vonatokat könnyes szemmel kiséri az édes anya, de „bánatán keresztül egy szebb jövendő képe rezdül!"

(Sajó S.: Harci ének.) *)

Rajongó lelkesedéssel köszönti hőseinket „e daliás nagy napokban" a költő; mintha csak most értené meg Petőfi egy-egy dalát:

Győzni fogsz te, én tudom jól,
Hadbaszálló száz dalodból
Kicsendül a győzelem. . .

(Szabolcska M.: Hadbaszálláskor.)

*) L. még Babits M.: Mi atyánk!

Áradozó magasztalással adóznak költőink a magyar bakának, kinek keze, „mely az életet veti, mikor a rónán átrepül az alkony, s mely a halálból nékünk életet arat a Bugnál és a Száva-parton, — hitünk, hatalmunk, várunk, zord erőnk." *(Mezey S.: Ének egy bakához).* S felragyog a magyar honvéd dicsősége. Kárpát sziklabérceiről véres fejjel fut vissza az ellen. „Honvéd! Te mented meg csak a magyart!" *(Büky Gy.: A honvéd).* A magyar katonának, az egyszerű közlegénynek állít szép emléket *Szepessy László,* kinek közvetlen tapasztalatból is nem egy alkalma nyílt a magyar baka hősiességének megismerésére:

A közlegény vére ára,
Hogy itt ülsz a biztos házba;
Kalapot le hát előtte
És babért rá mindörökre,
Mert legszebb szó a földtekén,
Legnagyobb cím: a közlegény.

A tábortűz mellett pihenő magyar katona hazaálmodó lelkét, honvágyát *Peterdi Andor Katonák* című verse pompásan fejezi ki. Határtalan bizalommal van a magyar katona iránt. Mikor „Zászlós vonatok katonákat visznek a határon túl és még onnan is tovább" — lelke mélyéből kiált föl:

Ó, mi lenne vélünk, ha ti nem volnátok,
Mint dúvad befutná a barbár kozák
A Retyezát völgyét, a sík Hortobágyot.
S a szűz magyar, messzi pusztákon át
Vetésünket dúlná, mint förtelmes átok:
Katonák, katonák, katonák! . .

A nehéz harcok minden iszonyatosságát átszenvedett sáros, gyűrött, golyószaggatott ruhájú magyar baka tipusa *Kiss Menyhért: A rongyos katona* c. verse. Arcát „sebvirágok torzítják s vad szakáll-bozót virít képén." Ballábára biceg, tüdeje sipol — egyszerű szürke harcosa a milliónak, ki elmondhatja magáról, hogy ott volt mindenütt,

Ki mindig marsol, támad, rohamoz,
De megadásra álmában se gondol.
Csillag és rendjel nincs a mellemen,
Ha megroppant sor visszakanyarog
Hol ezer halál pokol tűze várt,
Mi törtünk oda, mentő magyarok. . .

Egyetlen vágya, hogy ha majd vége lesz az istenítéletnek, kis

falusi eperfás udvarán mesélhessen unokáinak s utolsó szívverése is azt dobogja:

„Boldog vagyok, hogy érted vérem adtam,
Oroszlánokat szülő, halhatatlan
Ércszárnyu sas: hatalmas Magyarország. . .“

Másutt is több találó vonást ad a magyar paraszt-katonáról:

Nincs ily felséges nép a nagy világon,
Urabb az urnál. Nincs magyar paraszt.
Békében élte, mint mécses világol
S egy kis bimbót is remegve szakaszt;
De ha bántják és sujtani akar,
Oroszlán lesz, tüzvész és diadal.

(Magyarok.)

Nem fáj a magyar katonának a seb, elszenvedi a fájdalomnak minden kínját s mikor az amputált hőst azzal vigasztalja az orvos, hogy bizzék a Megváltóban, ő is szenvedett, — a szegény csonka katona igy felel:

„Doktor úr, szenvedni a magyarnak semmi!
Mankónak is jó egy útszéli faág;
De lelkem bélyegként fogja az égetni,
Hogy ott . . . hogy ott . . . elvesztettük a csatát. . .“

(Kiss M.: A magyar katona.)

A húsz éves szürke ruhás gyermekifjú eszébe juttatja a költőnek a barna zekés, nyolcvanhat éves öreg honvédet, ki Vácznál vesztette el a lábát, mig emez a „félkezét hagyá Grodek alatt.“ Ime a nagy idők két tanuja: a mult és a jelen. Egyben-másban van köztük különbség — de mindkettőnek vitézsége csodás s az ifjú honvédek a régiek nyomában *most* letiporják Észak rémeit.“ *(Szász K.: Két honvéd).*

Meg kell becsülnünk azt a népet, mely ekkora áldozatot hoz a hazáért. Eddig bizony „száraz kenyér volt a bére, eb a neve, rongy a vére; most a világ kirakatján a legdrágább drágakő.“ Felújul a régi kor. „Holt kurucok sirja roppan, régi honvéd talpra áll,“ s az egyszerü, ócska, szürke kis polgár. . . „mint egy ércfal nő fel, hogy új kort irjon véres kézzel s magvat vessen sír felett.“ *(Oláh G.: Magyar katonák).*

A magyar katonát rettenhetetlen bátorsággal véghez vitt hősi tettei, kötelességtudása, bajtársi szeretete annyira magasra emelték, hogy hasonlíthatatlan fénnyel ragyog ellenségei előtt is. A magyar katona örök ideálja Zrinyi Miklós, a költő és hadvezér. Zrinyi lángoló hazaszeretetére, rettenthetetlen hősiességére van szükségünk — mondja Beöthy Zsolt, mikor a költő halálának negyedezredéves fordulóján remek

szavakban idézi fel emlékét. „Ime — ugymond — amint most feltünik előttünk, mintha azt a tragikus borút, melynek árnyékát leláncolt tettvágy, meg nem értett eszmék és csalódott álmok vetették rá, a reménynek, a bizalomnak, a hitnek egy sugara enyhítené meg.“ Lelkünknek vissza kell hozzá szállnia. Az ő nagyságának nincs szüksége a mi koszorunkra, — „nekünk van szükségünk ő reá, útmutatónkul, lelkesitőnkül, példánkul a megpróbáltatásoknak még talán ránk váró napjaiban“[9]) Zrinyit, a költőt, aposztrofálja *Kozma Andor* is, e nagy napokban, „a lantost, daliát, a látnokot“, ki amig élt, „a pusztába kiáltott“.

Rég hallgat a lant, rég nyugton a kard.
Ám riadója száll az időkbe,
Száll a jövőkbe, szivekbe, velőkbe
S visszhangra riaszt új hősi vihart:
„Ne bántsd a magyart! . . Ne bántsd a magyart!“

Zrinyi a költő hős hite él itt,
Zrinyi a bajnok harcos igéit
Vallja e nemzet örök igazul.
Jaj, aki bántja! . . Éles a kardja,
Védni magát már tudja s akarja

Rajta fiuk! . . . E kardnak utána!
Erre van irva: „Ne bántsd a magyart!“
Zrinyi irása: „Ne bántsd a magyart!“

(Zrinyi a költő.)

Zrinyin kivül Petőfi szelleme is áthatja a harcokat s megihleti a költőt is. „*Csak te vagy méltó most dalolni köztünk* —

Itt óriások vivják most a harcot, —
Az izzó tűzben tenger arany vált ki,
És mi magyarok lelkünkre találtunk.
Ó, szólj te! Mondd, hogy büszkék legyünk aztán
Magunkra és mindenre, mi magyar.

Ezt dörögd szét most Magyarországon!
S megesküszünk újra dicső szavadra:
Hogy új évezred aranykora pirkad
A büszke, ifjú, föltámadt magyarra!

(Harsányi L.: Prologus az uj élet felé.)

Petőfi szellemével lelkesíti a przemysli katona-költő is a küzdő harcosokat: Mindenütt Petőfi lelke van velünk: „Varsó fölött a gépmadár dalában, Belgrád fölött a bombák robajában, a sivatagok fekete szelében, emésztő tűzben, bosszuló fegyverben Petőfi lelke jár.“

[9]) Elnöki megnyitó beszéd a Kisfaludy-Társaság 1915. febr. 7-iki ülésén.

S ha úgy akarja Végzet-úr,
S rablók golyója minket is talál, —
Hurrá testvér, a menyországban is
Petőfi lelke vár.“

(Gyóni G.: Petőfi lelke.)

Hangay Sándor, a végvárak katona-poétája, pompás Balassi-strófákban aposztrofálja költő elődjét. *(Balassi: Bálint hivása.)*

Bálint apám mondjad:
Magyar kobzosoknak
Kard és lant az öröke?
Csatatérre tekszünk,
Meg sohsem öregszünk?
Igy halunk mi örökre? —
De nagyon egyforma
Az igricek sorsa:
Ifju szivvel szép halál.
Még bírjuk, verekszünk,
Aztán sirba tekszünk
S ágyuk torka muzsikál.

Tábori élet. Üzenetek.

A küzdő katona lelke mindig otthon jár. A tábori élet ezerféle veszedelmei között mindig családja van eszében s megható üzenetekben fejezi ki hazasóvárgó lelke mélységes érzéseit. Golyók záporában, rohamok közepette kicsi fiacskájára gondol a hős s lelke meleg szeretetével izeni nekik: aludjatok nyugodtan. „Nincsen csúnya halál. . . Lefekszünk csendben nagy rét közepébe s körülöttünk messze pipacsok fakadnak.“ *(Hangay S.: Mese két kisfiúnak).* Sokszor csak egy-egy hangulat, amit kifejeznek. Mikor „összesimul a halállal az élet“ — diadallal megy előre védeni a hazát s reméli hogy „lesz nyugalom, áldás, lesz búza, gyümölcs is; és lesz hazád, édes — de lesz-e apád? *(Mezey S.: Bölcsődal).* Máskor meg tréfával siklik át a tábori élet sokféle szenvedésein és nélkülözésein. Semmibe se veszi a veszedelmet: Eb vacogjon szomorún. Szivarunk füstjénél már mi csak kivárjuk, mig a muszka beléun.“ *(Gyóni: Tábortűz mellett).* Csak annak nyilik ott halálfa, ki búsan csüng az életen; de aki „nevetve jár a förgetegben,“ annak „virágos hetyke csákójáról a halálmadár messze reppen.“ *(Gyóni: A nagy dáridó).* A katonaélet nehéz sorát ugyancsak *Gyóni* rajzolja csodálatos egyszerüséggel és természetességgel *(Levél a Gránicról).* Aki e levelet olvassa, ne gondoljon a csúnya halálra, mert „vidáman él itt hű katonája.“

Nap süti napszám
S ha hűs az éjjel,
Betakaródzik
Csillagos éggel:
Éhét elveri
Jó bádog-csajka;
Tükörnek is jó,
Ha kedve tartja.
Kedvese-látni
Ha vágya támad,
Csak sarkantyút ád
Felhő-lovának,
Át a Tej-úton
Patkója villog:
Hazáig: hipp-hopp,
Vissza is hipp-hopp.

Pompás fotografiája a magyar katona lelkének az a valószerű, drámai erejű, minden szentimentálizmustól ment dialogusa is, melyben két vitéz beszélget vasárnap a sáncon, mig körülöttük gránátok röpködnek. Egyikük a Göncöl-szekere láttára az édes otthonra gondol, másiknak pedig kicsi fia jut eszébe: „Olyan kedves már a csöppnyi gyerek!" Bajtársa szivében meleg részvét támad s aggódva társa életéért — félrevonja őt:

— Pajtás, huzódj csak erre közelebb,
A golyó ott a földet mind kivágta,
Jobb lesz nekem a te fekvőhelyed —
A kicsi fiad ne várjon hiába.

Nekem nincs fiam, aki hazavárjon . . .

(Vasárnap a sáncon.)

Gyóni valóban a háború magyar énekese. „Nemcsak a kötelességet teljesítő, a harc tüzében hevülő katonát látjuk magunk előtt, hanem kibontogatja előttünk lelkének azokat a szálait is, melyek otthonához fűzik.[10]) Reméli, hogy addig nem hal meg, mig vissza nem térhet hitveséhez.

Csak ne tudnálak szomorúnak —
Jöhetne már az örök semmi,
De igy még nem szabad meghalnom, —
Mert olyan szomorú tudsz lenni —
S visszavisz a szomorúságod.

(Visszavisz a szomorúságod.)

Csak az fájna lelkének, ha utolsó üzenetét nem tudná eljuttatni hozzá; egyébként borzadás nélkül gondol a halálra.

Csak az búsít, ha itt halok meg, kedves,
Nem járhatsz majd ki virágos siromhoz.
Nem járhatsz majd ki szelid őszi este,
Mikor oly jó már temetőbe járni . . .

. . . De itt, jaj itt oly szomorú lesz, édes,
Dérlepte tarlón elhagyva feküdni.
Vén varjú kopog szikkadt koponyámon,
Amelyben akkor az utolsó álom,
Halál-bánatos végső drága rím,
Tehozzád küldött búcsú-üzenet lesz . . .

. . . És nem jut hozzád soha, soha, kedves.

(Üzenet a kedvesnek.)

„Ez a két költemény olyan percek terméke, mikor a harc porából, füstjéből merengése kiragadja a költőt, a förgeteg

[10]) Kéki. L. i. m. 140. l.

zaja elcsöndesedik körülte s a fáradalmakban, vérben, könnyben elgyötört lélek azokba a magasságokba emelkedik föl, hol halhatatlan érzéseket kapnak szárnyaikra a halandó szavak."[11])

Az édes otthon után való forró vágyakozásnak Gyóni mellett többen is kifejezést adtak, főképen, kik való érzésüket irhatták meg, mint pl. a többek között *Hangay S.*, kit a harctérről küldött izeneteiben mindig a család, a gyerek sorsa aggaszt. Kéri Istent, hogy mikor majd „a poklok száz hadával birkóznak" — biztosan tekintsen le a magyarra: adjon győzelmet s legyen a bére hitvese két ölelő karja, vagy ha ez nem lehet, akkor vitézednek

Hadak utján tomboló viharba
Csókold le fáradt szempilláit. (Ima érte).

Mikor a tábori posta azt az örömhirt hozta neki, hogy új vendég, apró kis baba érkezett, a boldog apa igy üzen haza a „szávaparti lövészárokszállásból":

Két szép fiam, apátok vérmezőkön
Halált arat. Tinéktek élet az.
Vérázott földből színesebb pompában
Bomlik majd ki az új, a szebb tavasz.

Aztán igy beszél az újszülötthöz: S ha nem látod többé apádat, mert itten „csatát játszunk mi nagy fiúk s „játék közben sok kenyeres pajtás örökre lehunyja szemét" — ne sírj, vigasztalódjál!

Szebb így halni fiatalon hősen.
(Vénült ember félig sirbá' van).
Ha megnősz majd, tudom, hogy megérted.
— Katona légy édes kisfiam!

(Hangay: Katona légy.)

Hősök emléke.

A hazáért halt hősök emlékét sok szép költemény magasztalja. Hősi haláluk mindörökre lelkesítő példa lesz. A legnagyobb áldozatot, életüket, már odaadták a hazának; halálukból a győzelemnek szines virágai fakadnak, nyilnak, nyiladoznak s eljön, el kell jönnie annyi véráldozat után a várva-várt béke nyomán a jobb kornak, melyért ők meghaltak, hogy mi élhessünk. A sok közül ime néhány példa.

Halottak napján komor gondolatok foglalkoztatják a költőt. A sok-sok elesett hősre gondolva, kérdi, van-e elég mécs, „hogy minden fiad sirján ott lobogjon?" Van-e annyi könnyed, hogy apadhatatlan forrásként „szétdagadjon, országokon át." S

[11]) Kéki. L. i. m. 142. l.

Virágainkból nyilt-e annyi erdő?
Hogy minden hantra jusson egy csokor,
S a holt katonák hallják zokogásunk,
Mely jobb jövőnkért eget ostromol?

(Kiss M.: Halottak napján 1915-ben.)

A przemysli költő is imádkozik elesett bajtársaiért. „A lengyel dombok őszi virágát, didergő fehér margarétát" szór a halottra s hitvese helyett átkot mond az ádáz ellenségre:

És aztán hajrá,
Hajrá csak egyre közelebb,
Hajrá új harcon, véren által,
Hol győzelem virága nyit!

(Ima a lengyel dombon.)

A „szép lengyelmezőkön" alvó hősök örök álma fölött az alkonyi szellő suttog:

— Csitt esti szél, te álmok hordozója,
Lassan, suhogva szálljon szárnyad itt.
Lassan suhogva, mint a dajkahinta . . .
Halottak álma boldog, szép legyen!

(Hangay: Harctéri altató.)

A költő lelke pedig felkeresi az örök csendben nyugvókat s minden sirra ejt egy virágot,

Egy-egy keresztet megkocogtatok —
Nem tudom, ellent rejt-e, jó barátot
A sír? Én megállok és muzsikálok
Egy halk szerenádot.

(Kiss J.: Szerenádok.)

A dicsőségesen elesett hősök régi fénye, vitézsége, nagy ereje lelkesíti mjd az unokákat is:

Oroszlánnak sohsem lesz kölyke bárány,
A sasnak mindig sas lesz a fia.

(Lévay: Borongok én.)

Isten velünk van, ő vezérli fegyvereinket dicső győzelemre. A szomoru hadifogságban sínylődő katonáinkért meleg, érző szívvel érdeklődünk::

Gácsországi tájon, akik rabul estek,
Nagy orosz fogságban vajjon mit csinálnak?
Hányan vannak már a honvéd fakeresztek
Lelket-irtó földjén nagy Szibériának?

Hahogy ronggyá foszlott rajtuk már a mente,
Télbe, fagyba, hóba, viharba hogy járnak?
Megkérdezik egymást gyakran éjjelente,
Hogy az itthoniak vajjon mit csinálnak,
Vajjon mit csinálnak?

(Emőd T.: Vajjon mit csinálnak?)

Családi érzés. (Anyák, hitvesek, gyermekek.)

A harctéren küzdők és az itthon maradottak között állandó a kapcsolat, az érintkezés. Izenetek mennek-jönnek s az anyák ajkáról buzgó fohászok szállnak az ég felé a harcoló gyermekekért. Az aggódó anya így imádkozik:

Az én fiam, mint oroszlán, bátor —
Szavában hősök lelke világol
És szivében a diadal.
Az én fiam oly szép, olyan deli, —
. . . Ugye visszahozod őt, Uram?

(Ifj. Wlassits Gy.: Anyai imádság.)

Mikor aztán „a kedves, szép magyar fiúk" hősi elestével „lehull egy nagyszerü tavasz minden virága" — van-e gyógyító szer, van-e ír a szegény anyák fájdalmára? A „megölt fiaknak élő anyjai" mondhatatlan gyász terhe alatt roskadoznak s bár

Kifárd a harc, rémül a halál,
Föltámad a meggyilkolt győzelem;
Beforr a seb, kihajt a puszta törzs,
Virág fakad a véres téreken:
A béke dörgő szekere megindul,
Századok fognak fényben szállani, —
De örök bánattal mennek a sírba
Megölt fiaknak élő anyjai.

(Oláh G.: Halott fiaknak élő anyjai.)

A magyar hitvestárs lelkét legtalálóbban fejezi ki *Gyóni Géza* verse *(Magyar asszony irja).* Urának „százezer muszkán át, halál záporába" érkezett levelére szombat este írja a választ, míg „kicsi csemetéi, Isten báránykái, ágyukban pihennek." Bár a „sűrű gond esője záporosan hull rá," bizik az Istenben. A „nagy tüzes csatákból" érkező sebesülteket gondosan ápolják: mindenütt terítve számukra az asztal. Epedve várja „győztes szép katonáját hogyha lerongyoltan, hogyha sebesülten". Ezért imádkoznak gyermekei is:

. . . Kis ágyban mozdulnak a kicsi fiókák;
Kövér kis kezüket imára kulcsolják,
Rája az estében nagy fényesség támad —
Ahogy elsuttogják:
Jó Istenünk, védd meg az édes apánkat!

A gyermek lelkére is ránehezedik a háború súlya, terhe. Látja, hogy mindenki szomorú; észreveszi a könnyet édes szüléje szemén s kéri az Istent: elégelje már meg a pusztulást; hisz annyi árvával van már tele a világ, aki azt sem tudja, hogy ő árva már.

Ki ott villámlasz a kardok hegyén,
Mint a nagyoktól sokszor hallom én,
Az emberszívbe költözz már bele, —
Az Istennek csak ott lehet helye.
Nőjjön virág a holtak sírjain,
Az élőnek ne légyen élte kín,
Áldva nézzen föl rád a földhatár, —
Uram, a háborút parancsold vissza már!

(Móra F.: A háborús gyermekszobából.)

Az ártatlan gyermeki szívek imáját bizonyára meghallgatja az Ur s így

Férfiak fegyvere, gyermekek fohásza:
Vivjátok ki együtt népünk üdvösségét,
Szent, jogos, dicső tusának
Diadalmas végét.

(Ábrányi E.: Imádkozó kezecskék.)

Remény, bizalom, vigasztalás.

A nagy harcnak életre-halálra döntő jelentőségét ismét csak *Gyóni G.* fejezi ki szerencsés tömörséggel:

Ha nem győzzük, sohse lesz itt béke;
Ha nem győzünk, a világnak vége.

A többi már karabélyunk dolga,
Mert a magyar nem lehet rabszolga.

(Varsó felé.)

Ezt a határtalan bizalmat a hősi bátorság és elszántság mellet táplálja az Istenbe vetett remény és bizalom. S így, habár ádáz tengeren hullámzó hajónkat viharos szelek ostromolják,

De nem rendül meg hitünk, a régi árboc,
S az Ur lelke jár a vizek felett,
Ő benne bízunk, benne bízni jó:
Révpartot ér a hányt-vetett hajó.

(Lévay J.: Előttünk a tágas mező kitárva.)

Ebben a reményben vigasztalja a költő a szenvedő hősöket: ne fájjon égő sebetek,

A fájdalom, mely bennetek viharzik,
Legyen tinéktek drága büszkeség!

Hiába jönnek a tenger orosz csordák,

Ne féljetek, Isten kezébe van
Öreg szülétek: szegény Magyarország!

(Zilahy L.: Vigasztalás.)

Bízni kell az Istenben! Ezt tanítja fiacskájának a költő:

Igen, fiacskám, háború van,
Győzünk-e? . . Istent hinni kell!
Magyarságunknak szive-lángja
Csak nem hiába vérzik el? . .
Ó, ha van Isten föntaz égben —
És, úgy-e, kell, hogy ő legyen?
— Nézd, nyitva áll a templomajtó, —
Menjünk be, gyermekem. . .

(Sajó S.: Háború van.)

Békevágy.

Annyi nehéz harc után várva-várjuk a nyugodt fejlődést biztosító békét. Ez a békevágy ott él mindenkinek szivében s a költők ebben is a közhangulat kifejezői. El kell következnie a békének, mert

Bármily sötéten ül a felhő:
Mögötte ott a tiszta kékség
És lesz még áldó napmeleg . . .

(Sajó S.: Hit.)

Sűrűn szállnak ég felé a fohászok:

Hurrá helyett hadd halljuk
A munka himnusát . . .

Hozd el nekünk, nagy Isten,
A döntő diadalt!
Lássuk szabad hazában
Boldognak a magyart!

(Ábrányi E.: Ne tűrd tovább.)

Csakis az Ur segítségében bizva várhatjuk a gyászos idők végét:

Add vissza nékünk
Nyugalmunk, csendünk, házunk, menedékünk . . .
. . . Mi kéz, ne romboljon, oh csak segítsen.
Mi tűz, ne pusztítson, csak melegítsen,
Mi fa, oh legyen gyümölcse, virága,
És ne legyen soha mankó az ága! —

(Patai J.: Könyörgés.)

A harangok is leszállnak a toronyból s eddig mélyen zúgó, lágyan zengő ércnyelvük halált üvölt majd nappal-éjjel. A béke

biztosításáért erre az áldozatra is készek vagyunk; s ha nem száll is ég felé a harangszó, hitünket, ó Urunk, ne vondd kétségbe:

Ágyúk szavában a harangszó
Lészen szeliden, lágyan hangzó,
Mert általa Hozzád kiáltunk.

S ha majd az égi béke ismét leszáll a földre, „ágyúból ujfent harang légyen", hirdetve népünk diadalmát s az Ur nagy hatalmát a végtelen nagy mindenségen. (Benedek E.: Ágyut öntenek a harangokból). Ezért a békéért esdve száll fohászunk az Ég felé:

Légyen békesség minden anyaföldön!
Térjen meg a nép füves mezejére.
Munkálja a földet, nevelje a tulkot;
S forró napok álmos alkonyatánál
Nyesse a szőlőt.

(Harsányi L.: Contra bellum.)

A vén földnek, ha vér kellett,
Csordulásig már megtellett,
Elégeld meg Istenünk!
Honszeretünk kipróbálva,
Ne teád immár több próbára!
Oh ne hagyj elvérzenünk!

(Benedek E.: Gyászlevelek.)

A jövő.

A nagy áldozat ára szebb jövendő lészen, mert a hősök hulló piros vére megtermékenyíti földünket. Csak jöjjenek minél előbb vissza „északon és délen, nyárszakon és télen" az ellenség számnélküli számával küzdő hőseink!

„Ha csonkán, ha bénán, csak jőjjetek vissza!" Várunk benneteket, mert bomladozik már a ház, pusztul a telek; fárad ugyan az asszony, de hiába: „eltünt a vidámság;" oh jőjjetek vissza, „dér a virágbimbót hogy el ne hervassza."

Jőjjetek, jőjjetek büszke diadallal,
S mint ahogy mentetek: bokrétásan, dallal.
Megvédtétek vérrel szép magyar hazátok,
De új feladat vár idehaza rátok:
Isten a jövőt is tireátok bizta —
Építni hazánkat, oh jőjjetek vissza!

(Vargha Gy.: Magyar katonáinkhoz.)

Hőseink diadalmas visszatérésének és a jobb jövőnek reményét több szép költemény fejezi ki találó szavakkal. Közülük csupán Emőd T. (Ha visszajönnek), Móra F. (Az lesz csak a nap)

Szávay Gy. (Prológ) költeményeit említjük. *Hevesi J.* is lelkes hangon hirdeti: Az lesz csak az ünnep!

Örömtüzek gyulnak a Kárpátok ormán,
Magyar zászló leng a királyi lak tornyán.
Ujjongva fog szólni Rákóczi nótája,
Szent István templomban a hála imája.
Királyunk szemlét tart vitéz katonáin
És az öröm könnye csillog szempilláin.
Ahány szép lány, asszony: sorfalat fog állni,
Vitéz hőseinkre virágot dobálni,
Nem lesz vége-hossza a sok ünnepségnek,
Hogyha diadallal végre hazatérnek
A mi katonáink,
Drága katonáink.

(A mi katonáink.)

Az elesettekért kárpótlást kell találnunk „az emberbimbókban," „a gyermek-rügyecskékben."

— Bármennyi volt is
Szép kinyilt virágban
A mi veszteségünk:
Kárpótlásul ezerannyit
Adjatok ti nékünk.

(Ábrányi E.: Bimbók, rügyecskék.)

Igen, a gyermekeké a jövő! „A mi drága bimbóinkra, nemzetünk büszke fáján", áldást kér a költő:

Nőjjenek fel mind mind,
Hadd váljon belőlük
Hősök nemzedéke,
Hogy feltámadt szép hirünknek
Ne lehessen e világon
Többé soha vége . . .

Összekulcsolt kézzel,
Istent arra kérem:
Legyenek bástyái
Egykor a hazának,
Mint dicső apáik
Most a csatatéren! . .

(Ábrányi E.: Kis fiút ha látok.)

Bízzunk tehát, hogy a vészes csaták nehéz tusája után felvirrad a jövő s nektek, ti sok, sok kicsi ember „nektek forog e sáros szép világ, melyet a hősök vére kent össze s melynek fagyos rögét tapostuk marjult lábbal!" Az lesz a mi legszebb jutalmunk, küzdőknek, kik a nagy áldozatot meghoztuk, ha „a zsendült hant alatt" álmodva „csontjainkból tinéktek új, más, szebb jövő fakad."

Olasz hitszegés. Szövetségi hűség.

Nehéz küzdelmünkben nem vagyunk magunk. Hűséges szövetségesünk, a dicső német nemzet, a nagy világégés kezdetekor rögtön mellénk állott; velünk együtt harcol a szebb

jövő előtt álló ozmánság; s volt szövetségesünk,— a leghitványabb ellenségünk — galád hitszegése óta hűséges küzdőtársunk, turáni testvérünk, a bolgár is. Ennek a szövetségi hűségnek, illetve árulásnak szintén több költőnk ad hangot. Főképen a germán szövetséges hűsége és az olasz árulás galádsága foglalkoztatja őket. *Oláh Gábor, Németországhoz* című hatalmas lendületű rapszódiájában aposztrófálja „Goethe nemzetét," melynél „a csatás Jehovának nem volt rettentőbb népe." S ennek a Nibelungi fajnak vas falánksza, tisztít mint a vihar.

E bosszús zivatarnak mi vagyunk véres szárnya,
Mi csattogunk le délre s zúgatjuk északot.
Ezer vak bálvány dől meg, ezer Baal rémes árnya,
Mit barbár kéz rakott.
Mint a haragos Isten fenyítő vasvesszője,
Ugy paskolunk búsultan ordító szép-vadat,
Hogy poklok éjtszakáját vérrel hajnalba szőve:
Jőjjön szebb virradat.

Mert jönni kell, ha hétszer hét sebből vérezünk is . . .

. . . Ezt a drága hajnalt köszöntöm rád, magyarság,
Reád is, büszke germán, két testvér, egy erő!

A német-magyar szövetség lelkes hangú magasztalója *Gyóni Géza* is *Látod-e lengyel?* c. versében. A mazúri lápon a maga zsirjába fúlad a szlávság s a „moszkovita árnak sziklahomlokát veté oda a Kárpát" —

Látod-e lengyel,
Vaserő és hűség
E cudar világot mégegyszer megváltják.
Látod-e lengyel,
Germán és szittya
Hurokra hajtják a világ zsiványát.
Látod-e lengyel,
Germán és a szittya
Ezek tudnak még halberdót kiáltni!
Két Isten ökle
Hogyha összefognak,
Beléropognak a világ bordái.

A gorlicei áttörés után megindult az orosz túlerő visszaszorítása s az ország területe is megtisztult az ellenségtől. Ennek a hatalmas és következményeiben messzeható bevezető diadalnak *Kiss Menyhért Gorlicei hajnal* c. költeménye ad legtalálóbban hangot:

Az volt a hajnal! A nagy virradat,
A földre akkor új világ hasadt . . .
. . . Ágyúk bömböltek, géppuskák ropogtak,
S holttetemén a szétroncsolt soroknak
Mentek, rohantak, marsoltak előre,
Ezer veszéllyel, bajjal nem törődve,
A föld rengett, hegyek, fák megindultak,
Hullahegyekké tornyosultak az utak.
Dobogó, dübörgő ágyúszekerek
Tapossák, tépik a roppant sereget;
Trikolór lengett, gépmadár kerengett,
Magyar honvédek vágták ott a rendet!
S mire Gorlicén világos lett a hajnal,
Csattogó dallal, diadallal
Egymást ölelve, karba-kar,
Állt két csuda, Uristen gyermeke,
Vas, tűz, acél s a halál remeke
A germán s a magyar!

A nagyszerű francia gárda helyébe északról kemény hősök léptek. S „mint kemény vasgyűrű szorítják a gárdát, magyar ágyú mellett német hadi dárdák."

S acélfal törtet, dübörög előre
A vértől hullámzó, gyászos harcmezőre,
Hol Hadúr és Wotán írtó seregöknek
Az égből bömbölő, harcidalt dörögnek.

(Angyal E.: A gárda 1814—1914.)

Mikor a Kárpátokban „német gárda, magyar honvéd vad ellent együtt üldözött,"

Ez volt az igaz vérszövetség,
Mit megkötöttetek velünk,
S amely lelkünkből ki ne vesszék
Soha, amig csak lehelünk.

Nem is feledjük el, ki volt a bajban hű barátunk s veletek együtt énekeljük a Rajnaparti őr dalát.

De nálunk, kik egy ezred óta
Állunk itt, „fogyva — törve nem,"
Nálunk is termett ám egy nóta,
Mely imádságos intelem.

Van benne egy szó: „rendületlen",
Egy szó, amely hűségre int,
S bölcsőtől sírig, szívben, tettben,
Élünk-halunk e szó szerint.

Értsd meg e dalt, oh német pajtás,
S tiéd karunk, tiéd agyunk,
Értsd meg e dalt, s akármi bajt vársz,
Veled vagyunk, el nem hagyunk!

Így zenghet majd harmóniába
A Rajna s Tisza mentirül
A Wacht am Rhein melódiája
S dalunk: a Rendületlenül!

(Radó A.: Wacht am Rhein.) *)

Míg mi szövetségesünkkel vállt vállhoz vetve harcolunk igazságos ügyünk diadaláért, volt szövetségesünk, a „római hős" lapulva várja, mikor rohanhasson ránk „hát megül, orvul"; de hitszegése annál jobban megszilárdítja a hűséges szövetségesek összetartását.

Sohse búsuljunk ebhitű selmán —
Emberül állja az esküt a germán!
Ott, ahol ő lesz a vész alatt,
Meg nem döntik az ércfalat.

(Radó A.: Háború.)

Annál jobban fáj a költőnek a hitszegő barát árulása, mert egykor szerette, csodálta . . . S ha majd egyszer, évek mulva („oh addig sok, nagyon sok év perg le") — az ifjú párok ismét felkeresik az örök város nagy csodáit, rajongó hitvesét így inti majd ifjú férje:

Hogy dicső, ne mondd,
Mert rajta, mint nagy gyász felhő borong
Egy régi emlék — a nagy árulás.

A többit értjük. Pánszláv ideálok
Cikáztak át orosz meg szerb agyon;
A gallus szólt: „Sedánért bosszut állok!"
A britt: „A pénzes zsákom nem hagyom!"

Ám ezekkel egykor megbékülünk még, „ha ki lesz írtva lelkükből a gyom;" de téged lelkünk sohsem bírhat feloldani a legrémesebb vád alól;

Mert bűnöd minden bűn legaljasabbja,
Mely rád van sütve írthatatlanul,
Miként a bélyegző-vas gályarabra!

(Radó A.: Itália.)

Nem a sajnálkozó fájdalom, hanem a legnagyobb megvetés hangján szól az árulóról *Kiss M.*: „Leggazabb te vagy a gaz-

*) V. ö. *Farkas J.: A Kárpátok őre* c. költeményével.

népek alján, talján!" Akkor támadtál meg, mikor mindkét kezünkben kardot forgattunk; de a brigantiknak épen ez volt a jó alkalom. Nem a Dante, hanem a Nero népe támad ellenünk. De mi résen leszünk!

Mind elmegyünk! Mi megyünk, magyarok,
Túlról a teuton erdő kanyarog" —

S meglátjátok majd a poklok szörnyű táncát. *(Talján *)*

Ellenségeink között Anglia ellen zúdul a legtöbb haragos fellángolás, mint amely a rémséges világégés okozója. *Ábrányi E.: Lord Byron* c. költeményében igy fakad ki ellene:

Világ Shylockja! Véres kamatot
Élő szivekből vág ki, hogyha más
Zálogja nincsen. Kölcsönt igy adott.
Ez tette dússá. Száz ilyen fogás.
Vallása is csak külszín, vagy szokás,
Mert ha falánk önzése úgy kivánja:
Szót szeg, jogot tör, gyilkos vermet ás. —

Itthonmunka.

A haza szent ügye mindenkitől áldozatokat kiván s míg határainkon szünet nélkül tovább dúl a létünkért folyó harc s a magyar hősök hulló vérüket adják az édes haza oltárára, azalatt itthon folyik a társadalom segítő munkája s kiki erejéhez képest segíti a küzdőknek gondozás nélkül maradt, segítségre szoruló családtagjait. A magyar nemzet áldozatkészségének gazdag ere kiapadhatatlan. A haza oltárára rakjuk értékeinket: aranyat — vasért — mert tudjuk, hogy ezzel elősegítjük igaz ügyünk diadalát. Hogyne ihletné meg költőinket ez a társadalmi mentő-munka? Találó hangot ad ennek többek között *Pakots József (Ma szivemből).* „Mennyi emlék, vágy, álom, könny, mosoly" indult utra már a sok kisebb-nagyobb arany-ékszerrel, amelyet oly készséges áldozattal hordunk a haza oltárára!

Induljatok el, kis aranyszivek,
Végig e drága szent országon át
S köszöntsétek délen és északon
Testvéretek, a háború vasát.

Gyöngéd női kezek gondoskodnak dérben, fagyban, zuzmarában küzdő hős katonáinkról, akik ott állanak őrt a Kárpátoknál, honnan az ellenség vicsorítja fogát. — Készül a sok meleg ruha s nosza

*) L. még *Kiss J.: Eléna.*

Öt fürge, kicsi lándsa szaporán, szaporán!
Perdüljetek robotban későn és korán.
Selyemlágy gyapotból sisakot az agyra!
Védőt a karokra, hogy fagy el ne kapja!
Derékra övet, pajzsot senyvesztő kór ellen
Ti szent ujjak, mindötök gyorsan remekeljen!
Jön a tél! Jön a tél! Az ellen szövetsége.

Szőjjetek bele mindent, ami szép, ami jó — de könnyeteknek, gondotoknak ne legyen tanuja *(Kiss J. Kötőtük).*

Míg hős katonáink „messze hegyek ormán" hazánk földjét védik, addig itthon sem szünetel a dolog: a férfi munkaerő helyett sok szorgos asszonyi kéz végzi a munkát; de az asszonykar nem tud mélyen szántani, csak keserves könnyével tudja öntözni, a földet. A költő tehát a nap melegítő áldását kéri erre a jó honi rögre:

Te láttad népünk nyilt ekére dülve,
Verejtékét ittad aratás delén,
Kedved telt a rendvágó magyarban;

Adtál mindig kenyeret, bort bőven,
Hol magyar barázdát szántott az eke
Küldj szikkasztó szeleket e földre!
Csókold, melengesd ezt a jó rögöt!

Szerelmes néped életét ne engedd:
Add vissza a régi magyar kenyeret!

(Dutka Á.: Óda a naphoz. 1915.)

A háború sok lemondásra, sok áldozatra készteti az itthonlevőket, mindenben takarékoskodni kell, hogy ne csak nekünk legyen, de hűséges szövetségeseinknek is jusson. Igy bizony a régi „rózsadúcos, friss buzakenyér" helyett, mely „erők forrása, őserő, illat s melytől fiainkon a vasegészség pirja pirkad" —

— most fekete a mi kenyerünk,
Mint gyászpalást, mint a megalvadt vér,
És ráirva mind, amit szenvedünk,
Egy fekete lap, amely szent nekünk:
Inséges kenyér!
Fekete kenyér!

(Kiss J.: Zsoltár a kenyérre.)

* * *

A magyar hősiességnek, vitézi tetteknek ragyogó példái mélységes megindulást keltenek a költőkben s a felhozott

néhány példából is láttuk, hogy az elismerés és a határtalan magasztalás a legkisebb jutalma küzdő hőseinknek. Emellett azonban kiméletlen támadás éri azokat, akik a nemzetmentő munkából nem veszik ki részüket. Így a przemysli költő nemes felhevülésében kemény haraggal támadja meg a magyar őserő becsmérlőit, gyöngítőit:

Csak egy éjtszakára küldjétek el őket:
A pártoskodókat, a vitézkedőket,
Csak egy éjtszakára:
Akik fent hirdetik, hogy — mi nem felejtünk,
Mikor a halálgép muzsikál felettünk;
Mikor láthatatlan magja kél a ködnek,
S gyilkos ólom-fecskék szanaszét röpködnek.

A „gerendatöréskor szálka-keresőket," „az uzsoragarast fogukhoz verőket," „a hitetleneket és üzérkedőket," „a hosszú csahos nyelvvel hazaszeretőket" — csak egy éjtszakára küldjétek ide, „mikor siketítőn bőgni kezd a gránát" —

Hogy bujnának össze megrémülve, fázva;
Hogy fetrengne mind-mind, hogy meakulpázna;
Hogy tépné az ingét, hogy verné a mellét,
Hogy kiáltná bőgve: Krisztusom, mi kell még!

(Gyóni G.: Csak egy éjtszakára.)

Háborús lirai költészetünk elég nagy változatosságot mutat. A nagy háború új tárgyakkal gazdagította s bizonyos tekintetben elmélyítette líránkat. A termés tehát gazdag, de sok közte a középszerű, az alkalmi és még több a selejtes, „a nagy idők lélekáradásából alig adnak valamit, az irodalomtörténet mérlegén keveset nyomnak." Nagyobb alkotást azonban ne igen várjunk még; mert a nagy küzdelem még lankadatlan hevességgel folyik s a nap-nap után változó események hullámzása zavarja a lélek önuralmát. Annyit azonban máris megállapíthatunk, hogy az igazi hangot első sorban azok a költők találják el, akik maguk is küzdő részesei a nagy élethalál harcnak. (Gyóni, Szepessy, Hangay). Az itthoniak között is itt-ott egyik-másik bele tudja magát élni az uj idők hangulatába s felhozott példáink javarésze ezek közül való. Hiszen nemzetünk élet-halálharca egyformán foglalkoztat mindnyájunkat s amint szorongó aggodalom fogott el bennünket, mikor az ellenség édes hazánk határain belül állott — épen úgy lángoló lelkesdéssel kisértük hősi seregeink diadalútját és hódításait messze bent az ellenség földjén. Ennek a hangulatnak a fronton kivül álló költőink is szerencsésen tudtak kifejezést adni. Radó A. pl. a *Háborús strófák Epilogusában* így énekel:

A hadi strófát nem zengtem én
Tábortűz mellett, harc mezején.

De mi bennem érzés meg eszme volt,
Mind hőseinknél vándorolt.

S álmodva szüntelen a nagy diadalt,
Szivem vérével írtam a dalt . . .

* * *

Ezekkel a vázlatos szemelvényekkel tanítványaim figyelmét szeretném háborús líránk felé irányítani. Tanulóifjuságunk egy része az iskola padjaiból indul a csatatérre, hogy nemsokára cselekvő részese lehessen a világdöntő nagy mérkőzésnek. Ismerje meg hát előbb a mostani hősi küzdelmeket, a magyar katona hagyományos vitézségét, a harcok lelkét — a mai költők lantján is. S mikor majd ott állanak fiatalos tűztől hevülő soraik a halál mezején, szemben az ellenséggel, dicsőséges győzelemre vagy hősi halálra készen — jusson eszükbe, hogy a magyar vitézség, a hősi példa emléke költőink lantján — s így mindnyájunk szivében — örökké élni fog.

Dr. Szabó Ignác.

II.

Iskolánk és a háború.

Adatok az intézet történetéhez.

Intézetünk hatvankét éves fennállása óta hazánk harmadik háborúját látja. Amig az 1859.-es hadjáratnak intézetünk évkönyvében semmi nyomát sem látjuk, már az 1866.-i háboruról ugy emlékszik meg Ney Ferenc akkori igazgató az intézet 1866/67. Értesitőjében „a két tanév (1865/66 és 1866/67) között elterjedő negyedfelhavi időszakra való visszaemlékezés még most is kinos érzettel tölti el lelkemet. Mig a többi pesti tanintézetek nem akadályoztattak a csendes működés, rendezés és előkészités szünnapok alatti feladatában, addig éppen a főreáltanodai épületet szemelte ki a sorsnak különös szeszélye arra, hogy a harctérről visszaérkező hadfiak százainak hat héten át pihenőhelyül, ujoncoknak gyakorló teréül, valamennyinek laktanyául szolgáljon. Tanoda és — laktanya Már ez magában véve is keserves ellentét". Azután elmondja, hogy a háboru miatt az 1865/66.-i tanévet korábban, julius 3-án kellett befejezni, az 1866/67-ikit pedig csak novem. 1-én kezdhették meg.

Szembeállitván az 1866-os háboru aránylag rövid tartamát a most már majd két éve Európaszerte, sőt a többi világrészekben is duló ádáz harcokkal, hálát adhatunk a kultura érdekeiről jobban érvényesülő gondoskodásnak általában, de különösen az iskolafenntartó székesfőváros körültekintő intézkedéseinek, hogy ez a hosszu háboru aránylag kevés bajt okozott intézetünkben. A most duló háboru alatt intézetünk épülete csak 1914. augusztus havában szolgált katonák beszállásolására és azóta állandóan csak a mi iskolánknak állott rendelkezésére; 1914. október közepéig használta még a fővárosi könyvtár tornatermünket, a katonáknak szánt olvasmányok rendezésére, a folyó tanévben pedig a tekintetes Tanács feb-

ruár és március hónapokban 1 tantermet a délutáni órákra bocsátott a Vörös Kereszt kosárfonó tanfolyamának rendelkezésére.

Az iskolafenntartó székesfőváros áldozatkészsége a háborus idő alatt is folyton gondoskodik a butorok és egyéb felszerelések pótlásáról. Igy a folyó tanévben is 4 osztály uj padokat kapott, öt osztály aszbesztpadlót, a rajzterem ülőkéket, a könyvtár pedig uj szekrényeket.

2. A mult tanévben a *tanítást* a szükséges takarítások után október 1-én kezdtük, a tanévet pedig junius 5-én fejeztük be. A mostani tanévben a beiratásokat szept 2., 3. és 5. napján tartottuk, a tanítást szeptember 13-án kezdettük meg és május 23-án fejeztük be, május 24—31-ig tartottuk az osztályvizsgákat, a tanévet pedig junius 3-án záróünnepéllyel fejeztük be.

Az érettségi vizsgálatok irásbeli része május hó 22., 23. és 24. napjaira és a szóbeli része pedig junius 8. és 9.-ére tüzetett ki.

A *tanítást* mind a két tanévben teljes óraszámmal a rendes időben folytattuk. A tanári kar megfogyatkozása miatt azonban két nagy előnyről kellett lemondanunk, melyeket intézetünk a megelőző tanévekben élvezett, t. i. nem lehetett a háboru alatt sem a német nyelvet, sem a szabadkézi rajzot osztályonként 2—2 csoportban tanítani.

A rendkivüli tárgyak közül ugy a fizikai, mint a kémiai gyakorlatokat legalább 3—3 heti órában a most lefolyt tanévben ujra felvehettük, ugyszintén az egészségtan tanítását heti 2 órában a VII. és VIII. osztálybeli tanulók számára. A latin nyelv tanítása most is a VIII. ker. főreáliskolában folyt. A gyorsirás tanítását ismét *Kováts* István dr. ref. teologiai tanár volt szives hadbavonult testvére helyett elvállalni. Az éneket a folyó tanévben is *Krausz* Vilmos intézeti rendes tanár tanította, aki dijtalanul vezette a zenekart is.

Intézetünket a folyó tanévben *Fest* Aladár kir. tanácsos, tanker. kir. főigazgató látogatta meg okt. 15., nov. 29., jan. 21. és 24-én és a febr. 26-án tartott értekezlet alkalmával megelégedését fejezte ki a tapasztaltak felett.

Hogy ily világrengető esemény, mint a most duló háboru, intézetünk kedvező helyzete mellett sem folyt le hatás nélkül tanításunkra, az természetes. Mint minden embernek, ugy tanítványainknak lelkét is, részint hozzátartozóik révén, részint az általános vonatkozásaiban jóformán betöltötte és a céltudatos paedagogia ezeket a jelenségeket is lehetőleg hasznosan tudja felhasználni tanítás közben.

Számos irásbeli dolgozat tanuskodik erről az egyes osz-

tályokban a tanulók fejlődési fokozatához mérten, melyekről Értesítőnk más helyén számolunk be, a történelemben a régebbi háboruk összehasonlítása a mostanival, a földrajzban a háboru alatt szereplő országok és helyek kiemelése, a földrajzi tényezők befolyása a háborut okozó kereskedelmi viszonyokra. A kémia tanításában különös gondot fordítottunk a robbanó anyagok ismertetésére, a készletek mesterséges pótlására és azon alapelvekre,melyek ezen nagy kérdés és a vele összefüggő egyéb ipari működésekre vonatkoznak. Az alap élelmiszerek jelentőségét és forgalmát, nélkülözhetetlenségét és pótlását is különös gonddal tárgyaltuk. A fizikában az aërotechnika, a tengeralattjárók, a ballistika jelenségei részesültek nagyobb figyelemben, a testgyakorlásban a katonai gyakorlatok.

3. *Intézetünk tanárai* közül még 1914. nyarán hatan vonultak be katonai szolgálatra, 1915. jan.-ban még kettő. Ezenkivül egy francia internált. Ugyhogy 9 kartársunkat kellett nélkülöznünk, akiknek pótlására még 1914-ben két polgári iskolai tanárt osztott be intézetünkhöz a székesfőváros Tanácsa. 1915. szeptemberében egy uj V. B. osztály ellátására pedig egy ideiglenes tanárt és 1916. febr. 15-én egy a harctérről sebesülten visszakerült polgári iskolai tanárt.

A hadbavonultak közül:

Bodnár Gyula dr. 1914. jul. 29-én vonult be, mint élelmezési járulnok; szolgált Baján és azóta a budapesti cs. és kir. élelmezési raktárnál. Főhadnagyi (élelmezési tiszti) rangot nyert 1914. nov. 1-én.

Dinics Ödön a mozgósítás első napja óta szolgál mint póttartalékos; önkéntesi jogát visszakapván, fokozatosan hadapródjelölt őrmesterré lépett elő. Részt vett 1915-ben a kárpáti harcokban, ahonnan betegen jött vissza; ugyanezen év szeptemberében az olasz frontra ment, ahol több ütközetben részt vevén, sulyos idegbajjal tért haza.

Fekete Antal a mozgósítás első napján mint hadnagy vonult be az V. vártüzérezredhez Teodoba. Itt működött októberig mint félütegparancsnok. Október 22-én egy 15 cm. mozsárosztályhoz került, mellyel részt vett az 1914. novemberi és 1915. októberi szerb offenzivában. Vitéz magatartásáért signum laudis-szal tüntették ki és főhadnagy lett. Azóta a belgrádi hidfőmegerősitésnél mint ütegparancsnok, majd mint csoportparancsnok működik.

Honti Rezső dr. a mozgósítás első napján mint szekérésztiszt vonult be; 1914. decemberében mint főhadnagy került az orosz harctérre, a 2. cs. és kir. lovashadosztályba van beosztva és itt először irásbeli dicsérő elismerést, majd signum laudist kapott.

Kaiblinger Fülöp dr. bevonult 1915. február 6-án, mint honvédhadnagy; 1915. okt. 15-ig a budapesti távirat-ellenörző bizottságban működött, ezalatt főhadnaggyá lépett elő, majd a cs. és kir. hadifogolytáborban Dunaszerdahelyen szolgált, jelenleg pedig a cs. és kir. hadügyminiszteriumban mint fordító müködik.

Kertész Manó dr. mint hadnagy vonult be 1914. aug. 1-én a 25. gy. ezr.-hez; aug. 20-ától szept. 10-éig volt a harctéren és mint századparancsnok résztvett több ütközetben; a Magierow ellen intézett támadásnál sulyosan megsebesült és felgyógyulása után mint csapatszolgálatra alkalmatlant a kassai parancsnoksághoz osztották be. 1915. május 1-én főhadnaggyá lépett elő és 1916. márc. havában a katonai parancsnokság dicsérő elismerésében részesítette.

Oberle Alajos 1915. jan. 17-én bevonult a budapesti honvédkiegészítő parancsnoksághoz, ahol tizedessé lépett elő; innen ápr. 19-én a bródi cs. és kir. járványkórházhoz vezényelték, ott szakaszvezetővé, majd őrmesterré léptették elő és ott működik most is.

Polczer Kálmán a mozgósítás első napján mint hadapród vonult be a 23. gy. ezr.-hez. Az 1914. év augusztus és szeptember hónapjaiban a szerb határon, azután Galiciában szolgált. November közepén pedig Oroszlengyelországba került, ahol 1914. november 26-án Ostroleikánál megsebesült. 1915. május 1-én hadnagy lett és 1915. okt. 20. óta a marosvásárhelyi csász. és kir. katonai alreáliskolánál tanár.

Zobel Ernő dr. a mozgósítás napján mint póttartalékos vonult be, szeptemberben az északi harctérre került, résztvett a kárpáti, majd a galiciai és oroszlengyelországi harcokban és decemberben Oroszlengyelországban a Pilica felé való előnyomulás közben tüdőlövést kapott. Hosszu kezelés és lábadozás után irodai segédszolgálatra minősíttetvén, 1916. jan. 29-én bizonytalan időre szabadságoltatott.

Végül *Lehel* István dr. még az 1914. évi szünidőt tanulmányuton Párisban töltvén, már nem tudott hazajönni és jelenleg is mint internált él Fort Lanvéocban (Finistère) Brest mellett.

A megmaradt 15 rendes és 3, később 4 helyettes tanár, sokan óratöbblettel is, igyekeztek a hadbavonultakat pótolni. Hosszabb betegsége alatt (okt. 6.—dec. 2.) *Haraszti* Emil dr. rendes tanárt *Hauser* Arnold és *Manheim* Károly gyakorló tanárok, *Lénárd* Imre rendes tanárt (nov. 3.—jan. 4.) *Edvi Illés* Jenő polg. isk. r. tanár helyettesítették, a kisleánya ragályos betegsége miatt kitiltott *Szabó* Ignác dr. rendes tanárt pedig (dec. 14.—jan. 10.) *Lóránd* Lajos dr. polg.

iskolai rendes tanár. A kisebb helyettesítéseket a tanárok maguk látták el.

A rendkivüli tárgyak tanárai közül *Kováts* Alajos bevonult, ugyszintén a hegedűszak tanára *Brackl* István is, aki Przemysl elestével orosz fogságba került. Iskolaorvosunk *Párdányi* Emil dr. 1914. junius havában Amerikába indult tanulmányutra, ahonnan még most sem tudott visszajönni.

Kováts Alajos tanárt testvére *Kováts* István dr., *Brackl* Istvánt *Schmilovits* József, *Párdányi* Emil dr.-t pedig *Osváth* Jenő dr. helyettesítette.

Intézetünk megmaradt tanárai, akik közül erre a célra tizenegy a háboru kitörése óta besorozott nyert felmentést a katonai szolgálat alól, nemcsak az iskola falain belül tettek meg mindent társaik pótlására, hanem a társadalomban is derekasan kivették részüket a háboruval kapcsolatos tevékenységből.

A hadikölcsönhöz a tanári kar összesen 35700 K-át jegyzett, ketten vállaltak szegénygyámi hivatalt, négyen a polgárőrség tagjai, többen a szünidő alatt bevonult tisztviselők helyettesítésére vállalkoztak.

4. A *tanulók* száma egyre növekszik és még jobban növekednék, ha a jelentkezőket mind fel lehetne venni. 685-ről az első háborus évben 716-ra, a folyó tanévben pedig 737-re emelkedett a rendes tanulók száma, akiknek a befogadására a tekintetes Tanács a folyó tanévben egy V. B. osztály megnyitását engedélyezte. Tekintettel arra, hogy csak igen kevéssel több tanulót tudunk felvenni, a háboru alatt semmiféle változást nem észlelhettünk, még az első osztályoknál sem. — Magántanuló állandóan kevés van, a mult tanévben összesen 12, a most lefolytban 11.

Tanulóink közül többen vonultak be a katonasághoz. Az 1914/15. tanév elején 1 nyolcadik, 15-én pedig 1 hatodik és 8 nyolcadik osztálybeli tanuló, május 29-én pedig 1 hatodik, 7 hetedik és 15 nyolcadik osztálybeli tanuló.

Amennyit az intézet régebbi tanulóira vonatkozó adatokból meg tudtunk szerezni, azt a mult tanévi Értesítőben közöltük, abban a reményben, hogy ezt a kimutatást a folyó tanévben lezárhatjuk. Sajnos, erről a reményről le kellett mondanunk, ugyhogy hőn óhajtjuk, hogy egy év mulva, igazságos ügyünk győzelme után teljes béke idején egészíthessük ki mult évi kimutatásunkat.

Tekintettel arra, hogy a székesfőváros tekintetes Tanácsa az iskolában semmiféle gyűjtést sem engedélyez, tanítványaink mint ilyenek az iskola falain belül nem adakozhattak, de azért örömmel vették ki részüket ebből is. Mindkét tanévben gyűjtöttek 9 zsák szederfalevelet 1 zsák gubacsot, a mostani tanév-

ben sok fémet és hadibélyeget; az iskolán kívül tetemes összegű hadikölcsönt jegyeztek.

A tanulók előmenetele kedvezőnek mondható; a tanári kar igyekezett a tanuló figyelmét annyira lekötő háborus eseményeket lehetőleg a tananyaggal vonatkozásba hozni és így sikerült a beirt tanulók 84%-ával legalább kielégítő eredményt elérni. Sem az előmenetel tehát, sem pedig az iskolai magaviselet nem mutat általánosságban nagyobb hanyatlást, ámbár jó egynéhány esetben részint a gondos apa hadbavonulása, részint a nagyobbaknál a sorozás közelsége és így a foglalkozásban küszöbön álló megrázkódtatás éreztette hatását.

Nagyobb fegyelmi vétség, mely kizárást vont volna maga után, nem fordult elő, eltanácsolás folytán távozott öt tanuló.

5. *Az ifjuság egészségi állapota és a testnevelés.* Kielégítőnek mondható ebben a válságos időben ifjúságunk *egészségi állapota* és 54 kitiltási eset közül csak 5 esetben volt a növendék maga ragályos betegségben, 49-ben hozzátartozói. Haláleset nem fordult elő.

Ifjúságunk testedzésére a rendes tornaórákon felül a székesfőváros Tanácsa az őszi és tavaszi időben heti 6 illeve 4 játékdélutánt a millenáris versenypályán, a téli időben pedig a Nemzeti Tornacsarnokban athlétikai délutánokat engedélyezett. Ezenkivül február és március havában a Hungária-fürdőben uszótanfolyamok rendeztettek, amelyek befejeztével tartott vizsgálatokon Spitz Miklós IV. A. o. t. első és Gebhardt Tibor IV. A. o. t. második díjat nyert.

Jó hatással volt iskolánk sportéletére *Sport Kör*-ünk, melyet jelen tanévben léptettünk életbe. Az alapszabályokban megállapított szakosztályok — a vivást kivéve — bő alkalmat nyujtottak a tagok (160) testgyakorlására. A téli időben a tornaszakosztály látogatott tornaórákat tartott, melyeken *Krausz Vilmos* vezető tanár segédkezett tornatanárunknak. Az atlétikai szakosztály *Biró Ferenc dr.*, a turisztikai *Szücs Adolf dr.*, a játékszakosztály pedig *Király György dr.* tanár urak vezetésével fejtett ki nagyobb buzgóságot, *Klein Miksa* VII. o. t., ifjúsági elnök, egyik legkiválóbb atlétánk egyre nagyobb számban szerzett lelkes híveket az iskolai sport minden ágának. Ennek köszönhető azután, hogy ifjaink más iskolák versenyein is jól megállották helyüket. Igy a Barcsay-u. gimnázium uszóversenyén *Bencsó József* IV. A. o. t. a kezdők versenyében az első díjat nyerte; *Strausz László* és *Schéder Gyula* VII. o. t. egyéb számokban II. illetőleg III. helyre jutottak. Ugyanezen iskola atlétikai versenyén *Klein M.* VII. o. t. a távolugrás versenyét nyerte meg. Még jól szerepeltek: *Czverli Ernő*, *Erőss György* és *Strausz László* VII. o. tanulók. Egyébként *Klein M.*

VII. o. tan. a vizsgák után részt vett az országos atlétikai versenyen, távolugrásban elnyerte *Magyarország 1916. évi ifjúsági bajnoka* címet, amit, tekintve, hogy 6 méteren felül ugrik (627 cm.), méltán megérdemelt.

Intézetünk május hó 24-én tartott sportversenyén pedig a következők nyertek díjat:

1. 30 m. síkfutás I. o. részére: I. Bolner, II. Schindler, III. Teller.

2. 40 m. síkfutás II. o. részére: I. Tóth, II. Mucnyák.

3. 50 m. síkfutás III. o. részére: I. Sternberg, II. Szakáll.

4. 60 m. síkfutás IV. o. részére: I. Elbert, II. Héber és Cserjesi holtversenyben.

5. 80 m. síkfutás V.—VI. o. részére: I. Francsek, II. Varga.

6. 100 m. síkfutás VII.—VIII. részére: I. Klein, II. Czverli.

7. 400 m. síkfutás: I. Czverli, II. Erőss.

8. 800 m. síkfutás: I. Czverli, II. Erőss.

9. Magasugrás A csoport: I. Francsek 130 cm.
Magasugrás B csoport: I. Klein 145 cm.

10. Súlydobás A csoport I. ifj. Schwartz 913 cm. B. csoport: I. Klein 903 cm.

11. Távolugrás: A csoport I. Francsek 434 cm. B csoport I. Klein 602 cm.

12. Stafétafutás: A alsó osztályok: a IV. o. csapata. B felső osztályok: a VII. o. csapata.

A Fábry-serleg 1915/16. évi védője Klein Miksa VII. oszt. tan.

6. *Ünnepélyek.* A törvényesen előirt ünnepélyeken kivül kegyelettel emlékeztünk meg november 3-án *Preysz Móric*-ról, aki 16 évig működött intézetünknél mint a kémia jeles tanára, aki mintaszerű laboratoriumot rendezett be, kiváló tudományos működést fejtett ki, de különösen említésre méltó volt tevékenysége a közügyek terén, mert itt a fővárosnak is tett hasznos szolgálatot. Vizsgálatai kiderítették, hogy a legroszszabb vizet a belváros lakói isszák. Azért *Preysz* folyton hirdette, hogy a jó ivóvíz előteremtése a város lakosságának legégetőbb szüksége; személyesen ment el a befolyásos pol-

gárokhoz és iparkodott őket a vizvezeték ügyének megnyerni. Fáradozását siker is koronázta és a vizvezeték 1860-ban létre jött.

E kiváló férfiu emlékét 1915. november 3-a óta intézetünk kapualjában a főváros Tanácsa költségén emléktábla örökíti meg e felírással:

PREYSZ MÓRICZ
1829—1877
a Magy. Tud. Akadémia levelező tagja
a később Pasteurről elnevezett eljárás
korábbi feltalálója
a budapesti vizvezeték és gázvilágítás ügyének
lelkes harcosa és úttörője
intézetünknek
közel két évtizeden keresztül volt
nagyrabecsült, szeretett, tudós tanára.

Pályája mindenkor buzdító példaként álljon
tanulóifjúságunk szeme előtt.

Az Önképzőkör, mely a folyó tanévben irodalmi és természettudományi szakosztályra oszlott, az idén is több ünnepélyt rendezett.

Az irodalmi gyüléseket a vezető tanár, *Szabó Ignác dr.* irányította, a természettudományi szakosztály gyűlésein pedig a természettan tanára, *Lázár Szilárd dr.* elnökölt.

A kör müködése a birálatokon kivül ismeretterjesztő előadásokra, könyvismertetésekre és szavalatokra terjedt ki. Ezek mellett zeneszámok tették változatossá minden egyes ülésünket.

A kör tagjai az idén is kiváló gondot fordítottak a nagy háboruval összefüggő ismeretterjesztő előadásokra, igy *Jordán Richárd* VIII. o. tanuló a repülésről, *Strausz László* VII. o. tanuló pedig a tengeralattjárókról tartott érdekes szemléltető előadást. A többi előadás közül kiemeljük *Kováts Albert* VIII. o. t. (a középkori épitészetről, vetített képekkel), *Pürner József* VIII. o. t. (az 1914. évi tanulmányi kirándulás, vetített képekkel), *Jordán Richárd* VIII. o. t. (a dynamókról és transzformátorokról) előadását.

Buzgó munkásságukért 10 K-ás jutalomban részesültek: *Pete Ernő* VIII. o. t. (birálat), *Jordán Richárd* VIII. o. t. (természettudományi felolvasás), *Strausz László* VII. o. t. 10 K-át

ügyes szavalásért és 10 koronát háborus dolgozataiért, *Bencze Jenő* VII. o. t. (művészi műsorrajz).

A háborus segítő akcióból körünk ismét kivette részét. Még a mult tanévben 160 K-át adott az intézeti segélyalapnak olyan tanulók segélyezésére, akiknek atyja hadbavonult; 400 koronát pedig hadikölcsön kötvényekbe fektetett.

Az önképzőkör nagyobb ünnepséggel ülte meg ez évben *március idusát.* Ünnepünkön az ifjusági- ének és zenekar *Krausz Vilmos* tanár ur vezetésével pompás számokkal vett részt. Az ünnep műsora a következő volt:

1. **Himnus.**
2. **Nemzeti dal.** Szavalja: *Pásztory J.* VI. o. t.
3. **Ünnepi beszéd.** Mondja: *Patai József dr.* tanár.
4. *a)* **Bihari:** Hatvágás verbunkos.
   b) **Bihari:** Húsztalléros verbunkos.
   c) **Lavotta:** Lakodalmas tánc.
   } Előadja az *ifj. zenekar.*
5. **Szász K.:** Két honvéd. Szavalja: *Gyémánt I.* V/A. o. t.
6. *a)* **Cserebogár.**
   b) **Nem hallottam . . .**
   c) **Ha madárka . . .**
   } Énekli az *ifj. énekkar.*
7. **Kiss M., Schack M.:** Censtochói legenda. Szavalja: *Schein Vilmos* VIII. o. t., zongorán kiséri: *Láng J.* VIII. o. t.
8. **Rózsavölgyi M.** Kesergője. Vonósnégyes. Előadják: *Krausz Vilmos* tanár úr, *Horvát* VII. o. t., *Lőwy* VI. o. t. és *Rákos* V/B. o. t.
9. **Szózat.**

Intézetünk ifjúsági ének- és zenekara *Krausz Vilmos* tanár vezetése mellett április 14-én hangversenyt rendezett, melyen *Erődi Béla dr.* és *Fest Aladár* kir. főigazgatók, *Déri Ferenc dr.* alpolgármester és *Wildner Ödön dr.* tanácsnok is megjelentek. E hangverseny 455 K tiszta jövedelmet eredményezett, melyből 155 K-át a Vörös Kereszt egyesületnek adtunk, 300 K-át pedig oly tanulóink segélyezésére fordítottunk, akiknek édes atyja hadbavonult. A sikerült hangverseny műsora a következő volt:

1. **Bihari.** Hatvágás verbunkos.
   Bihari. Húsztalléros verbunkos.
   Lavotta. Lakodalmas tánc.
   } Előadja az *ifj. zenekar.*

2. **Vörösmarty.** Az élő szobor. Szavalja: *Strausz László* VII. o. t.

3. **Gluck.** Zsoltár.
   Eötvös-Beleznay. Búcsú.
   } Előadja az *ifj. énekkar.*

4. **Ridley Kohne.** Concerto. Hegedűn játsszák: *Rákos László* V., *Reich István* IV/A., *Müller Pál* VIII. és *Nagy Károly* VI. o. tanulók.

5. **Bach.** Sarabande.
   Bach. Menuet.
   Bach. Bourrée.
   } Előadja az *ifj. zenekar.*

6. **Márkus László.** A svung. Szavalja: *Zoltán Béla* IV/A. o. t.

7. **Cserebogár, sárga cserebogár . . .**
   Nem hallottam soha . . .
   Ha madárka . . .
   } Énekli az *ifj. énekkar.*

8. **Schumann.** Impromptu.
   Moszkowsky. Sérénade.
   } Zongorán játssza: *Mann E.* VIII. o. t.

9. **Wagner.** Nászkar a Lohengrinből.
   A mesterdalnokok felvonulása a Nürnbergi mesterdalnokokból.
   } Előadja az *ifj. zenekar.*

10. *a*) **Die Wacht am Rhein.**
    b) **Himnus.**
    } Énekli az *ifj. énekkar.*

A kárpáti falvak emlékére május 1-én tartott ünnepélyünkön *Biró Ferenc dr.* tartotta az ünnepi beszédet.

7. *Kirándulások, előadások látogatása.* Az intézet szokásos 8—10 napi kirándulásának a folyó tanévben is el kellett maradnia. Kisebb kirándulásokat az egyes osztályok a folyó tanévben is rendeztek Aquincumba, Esztergomba, a Zugligetbe, a Gellérthegyre, a pasaréti lövészárkokhoz, megtekintettük a különböző muzeumokat, a harcszerü mutatványokat stb.

Az Uránia látogatása helyett tanulóink Előadótermünkben a folyó tanévben is hallgattak osztályonkint előadásokat

a vetítőkészülék és episzkop segélyével és ebben a tanévben először, mozgófényképelőadásokat. Kiváló hálával tartozunk az iskolafenntartó székesfővárosnak, hogy még ebben a válságos időben is lehetségessé tette iskolánknak a kiváló fontosságu és nevelőhatásu előadások behozását.

Az egyes osztályok számára február 5-én és 18-án, április 12-én és 13-án tartottunk mozgófényképes előadásokat, melyeken az illető szaktanárok a tanulóknak mozgófényképek kiséretében bemutatták osztályonként a vérkeringést, a héjjas állatokat, a mesterséges kacsatenyésztést, a Scott-féle délsarki expediciót, a Niagarát, St. Maurice téli életét, Jeanne d'Arc történetét, a Vezuvot, Spalatot, Montenegrót és a kőedénygyártást.

8. *Intézetünk jótevői* közt elsősorban az iskolafenntartó székesfőváros közönségét kell felemlíteni, amely kötelességén felül is jóval többet tesz intézetünkért, amit főleg a tanügyi osztály vezetőjének, *Déri Ferenc dr.* alpolgármester urnak és december óta utódjának, *Wildner Ödön dr.* tanácsnok urnak köszönhetünk.

Szegény tanulóknak tanszerekkel való ellátására *Alpár Ignác* ur a folyó tanévben is 200 K-át adott.

Intézetünk segélyalapját a folyó tanévben az ifjusági Önképzőkör 160, *Demjén Géza dr.* tanácsnok ur 7, *Miklós Ferenc* tanár ur 10, a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület* 200, *Kohn Albert* ur 50, *Osztroluczky Géza* főispán ur 50 K-val, a III. A osztály tanulói pedig 50 K névértékü hadikölcsönkötvénnyel gyarapitották.

Jahoda Adolf ur egy szegény tanuló felsegélyezésére ismét 30 K-át adományozott. Tiszasülyi *Polnay Jenő* ur 5 jutalomkönyvet ajándékozott a záróünnepélyen való kiosztásra.

A Pesti izraelita hitközség a Griesz-alapból id. *Schwartz Imre* VI. és Vig Géza IV. B. o. tanulóknak őszi és tavaszi ruhát adott.

Bezák asztalos mester ur ingyen végzett munkát a vetítő készüléken.

özv. *Jaeger Gusztávné* három könyvet adományozott a tanári könyvtár számára, *Nuridsány* Béla I. B. o. t. egy orosz fogoly faragta botot, *Hauser Zoltán* II. B. o. t. az Ostdeutsche Volkszeitung egy az orosz insterburgi inváziót leiró példányát, *Jordán Richárd* VIII. o. t. két repülőgépmintát.

A hangversenyre *Kohn Bernát* ur dijtalanul kölcsönzött és szállított zongorát, *Eckstein Ignác* ur dijtalanul eszközölte a diszitési tárgyak szállitását és *Pollák Ignác* ur dijtalanul nyomatta ki a hangverseny müsorát 800 példányban.

A hangversenyen felülfizettek: *Honti Rezső* ur 2 K, dr. *Erőss Lajosné* urnő 5 K, özv. *Molnárné* urnő 5 K, *Pongrácz Jenő* ur 1 K, *Gruy Frigyes* ur 2 K, *Mannheim Józsefné* urnő 3 K, *Kopp Lajos* dr. ur 4 K, *Éles József* ur 10 K, *Papp László* ur 2 K, *Ulrich Károly* ur 2 K, *Lázár Szilárd* dr. ur 2 K, *Walser Ferenc* ur 3 K, *Déri Zsigmond* ur 2 K, *Mihalkovits Szilárd* ur 2 K, *Rudas Marcelné* úrnő 2 K, *Sorg Antal* úr 10 K, *Lipták Pálné* urnő 10 K, *Winkle Nándor* ur 10 K.

Fogadják valamennyien és az intézet egyéb jótevői is, hálás köszönetünket!

9. A tanév alatt érkezett fontosabb rendeletek:

A tanker. kir. Főigazgató urtól

1647. sz. Értesités, hogy az intézeti Sportkör alapszabályait az V. K. M. jóváhagyja.

2220. sz. Az 1897-es évfolyamu hadbavonult tanulók tanulmányi kedvezményeiről.

2761. sz. Hadi postabélyegek gyüjtése tárgyában.

3572. sz. A felsőbb osztályokban az uj tananyag ápr. 15-ig befejezendő.

3945. sz. A tanulók iskolai levelezése ügyében.

3664. sz. Megküldi a V. K. M. rendeletét az évvégi Értesitő szerkesztése tárgyában.

5155. sz. Szederfalevelek gyüjtése tárgyában.

5302. sz. A hadbavonuló VIII. osztályu tanulók bizonyitványainak kiállitása.

5309. sz. A szeptemberi érettségi vizsgálatok intézetünknél tartatnak.

5548. sz. A tanév junius 3-án fejezendő be.

5582. sz. A szóbeli érettségi vizsgálatok *Erődi Béla dr.* főigazgató ur elnöklete alatt jun. 8-án és 9-én tartatnak meg.

5592. sz. 5782. sz. 5787. sz. 5847. sz. 5881. sz. Az érettségi vizsgálatokraelőkészitő póttanfolyam tárgyában.

5759. sz. A vizsgarendet jóváhagyja.

6016. sz. Felszólitás szünidei növénygyüjtésre.

A székesfőváros Tanácsától:

VII. ü. o.-tól 20 magyar, német és francia nyelvi óra ellátására *Zobel Ernő* dr., ennek helyettesitésére pedig *Zolnai Béla* dr. bizatik meg.

VII. ü. o.-tól 129. sz. Hat játékdélután engedélyeztetik.

102556. sz. A Nemzeti Tornacsarnokban heti 4 atletikai óra tartását engedélyezi.

8/1916. sz. Uszótanfolyam létesíttetett 50 tanuló részére.

102861. sz. 186 tanuló egész-, 54 féltandijmentességet kap.

11409. sz. A sebesülteket foglalkoztató bizottságnak kosárfonó tanfolyama részére egy tantermet átenged.

121761. sz. Postai hadibélyegek gyüjtése ügyében.

592. ü. o. A nyári félévre 4 játékdélután engedélyeztetik.

13575. sz. Az iskolai hangverseny megtartását engedélyezi.

40395. sz. A katonai felmentések ellenőrzése.

46675. sz. A tanév befejezése tárgyában.

47966. sz. Az érettségi póttanfolyam tárgyában.

III.

Felügyelet és iskolai személyzet.

1. Felügyelő testületek.

1. A nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium, élén *dr. Jankovich Béla* v. b.t.tanácsos,miniszterrel; Budapest fő- és székvárosi tankerület kir. főigazgatósága; főigazgatók *dr. Erődi Béla* udv. tanácsos és *Fest Aladár*.

2. A székesfőváros tanácsa, élén *dr. Bárczy István* polgármesterrel; a tanács tanügyi osztályának vezetője: *dr. Wildner Ödön* tanácsnok. Véleményező testület a székesfőváros törvényhatóságának közoktatási bizottsága és ennek reáliskolai albizottsága.

2. Tanári testületek.

A) A rendes tárgyak tanárai.

1. Igazgató: *dr. Kopp Lajos* bölcseletdoktor, a mennyiségtan és természettan rendes tanára, a Magyar Gyorsírók Egyesületének tiszteleti tagja, a budapesti községi főreáliskolai tanárok képviselője a székesfőváros közoktatásügyi bizottságában, a mathematikai oktatás nemzetközi bizottsága magyar albizottságánk titkára, a Mathematikai és Physikai Társulat jegyzője, az Ismeretterjesztő Társulat vál. tagja, az Országos Középiskolai Tanáregyesület, a Természettudományi Társulat stb. rendes tagja. Tanította a mennyiségtant a VII. osztályban, heti 4 órában.

2. *Dr. Biró Ferenc,* bölcsészetdoktor, okl. középiskolai tanár, szolgálattételre beosztott polg. isk. rendes tanár, a Magyar Földrajzi Társaság tagja. Tanította a történelmet a III. A, IV. A, IV. B, VI; földrajzot, az I. A I. B. és a III. A osztályban heti 19 órában. A IV. B. osztály főnöke. 1916. február 15-ig a III. A-ban magyart tanított. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 1½ év, a székesfővárosnál 5 év.

3. * *Dr. Bodnár Gyula,* bölcsészetdoktor, a francia és magyar nyelv és irodalom rendes tanára. Szolgálati éveinek száma 12½ év.

4. *Déri Zsigmond,* a mennyiségtan és ábrázoló geometria rendes tanára. Tanította a mennyiségtant a III. A, III. B. V. A, V. B, az ábrázoló geometriát a VI. osztályban, heti 19 órában. A III. B osztály főnöke. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 4 ,a székesfővárosnál 8 év.

5. *Dr. Dobruczky János,* bölcsészetdoktor, a történelem és földrajz rendes, a latin nyelv és irodalom középiskolákra képesített tanára. Tanította a földrajzot a II. B, III. B, történelmet a III. B, V. A, V. B, VII. és VIII. oszályban heti 19 órában. Az V. A osztály főnöke, a történelmi és földrajzi szertár őre. Szolgálati ideje ennél az intézetnél 6½ év; a fővárosnál 14 év.

6. *Dr. Erőss Lajos,* bölcsészetdoktor, a természetrajz és vegytan rendes tanára, a Természettudományi, Földtani és Paedagogiai Társulat, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület rendes tagja, Budapesti ág. ev. magyar egyháziskola bizottsági tagja. Tanította a földrajzot a II. A, a természetrajzot az I. A, I. B, II. A, II. B, V. A, V. B és a VI. osztályban, heti 20 órában. A VI. osztály főnöke, a természetrajzi szertár őre. Szolgálati ideje ennél az intézetnél: 6½ év, a székesfővárosnál 25 év.

7. * *Fekete Antal,* a mennyiségtan és ábrázoló geometria rendes tanára; műegyetemi tanársegéd. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 4½ év.

8. *Fertig Vilmos,* címzetes főreálisk. igazgató, az ábrázoló geometria és mennyiségtan rendes tanára, a kir. József-műegyetemen adjunktus, a Mathem. és Physikai Társulat rendes tagja. Tanította a mennyiségtant a II. A, II. B, a rajzoló geometriát a IV. A, IV. B, az ábrázoló geometriát a VII. és VIII. osztályban, heti 17 órában. A geometriai szertár őre. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 18 év; a székesfővárosnál 33 év.

9. *Gyulai Aladár,* okl. középiskolai tanár, szolgálattételre beosztott polg. isk. rendes tanár, a Magyar Gyermektanul-

* A csillaggal jelöltek hadbavonultak.

mányi Társaság vál. tagja, az Orsz. Közegészségi Egyesület és az Orsz. Középisk. Tanáregyesület r. tagja. Tanította a magyart a II. B, IV. B, VI., a németet a II. B és a VII. osztályban, heti 18 órában. A II. B osztály főnöke, a rendes tanári tanácskozmányok jegyzője. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 2, a székesfővárosnál 7 év.

10. *Dr. Haraszti Emil*, bölcsészetdoktor, a francia nyelv és irodalom rendes tanára, a Budapesti Hirlap Művészet rovatának vezetője, a Nemzeti Zenede zenetanár-képzőjében a zenetörténet tanára. Tanította a francia nyelvet a IV. B, V. A, V. B és a VIII. osztályban, heti 17 órában. 1916. febr. 15-ig a III. A-ban földrajzot tanított. A módszeres tanácskozmányok jegyzője. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 6 év.

11. * *Dr. Honti Rezső*, bölcsészetdoktor, a német és francia nyelv s irodalom rendes tanára; a kir. József Műegyetemen az olasz nyelv rendes tanítója. Szolgálati éveinek száma a székesfővárosnál 16 év.

12. *Dr. Kaiblinger Fülöp*, bölcsészetdoktor, a német és francia nyelv rendes tanára, székesfővárosi polgári iskolai szakfelügyelő, Budapest székesfőváros idegen nyelvi tanfolyamainak megbízott felügyelője, az Orsz. Középisk. Tanáregyesület modern nyelvi bizottságának titkára, a Budapesti Philológiai Társaság, a Magyar Paedagogiai Társaság és az Association des Professeurs des Langues vivantes tagja. Szolgálati éveinek száma: 13 év.

13. *Kende István*, a szabadkézi rajz rendes tanára. Festőművész. Az Országos Közoktatási Tanács rajzi albizottságának tagja. A Rajztanárok Egyesületének igazgatósági tagja és lapszerkesztője. A Nemzeti Szalon alapító, az Országos Képzőművészeti és Iparművészeti Társulatok, valamint a Magy. Tanítók Turista Egyesületének rendes tagja. Tanította a szabadkézi rajzot a III. B, IV. A, V. A, V. B, VI, VII. és VIII. osztályban, s a rajzoló geometriát a II. B osztályban heti 18 órában. A szabadkézi szertár őre. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 10, a székesfővárosnál 17 év.

14. * *Dr. Kertész Manó*, bölcsészetdoktor, a magyar és német nyelv és irodalom rendes, a latin nyelv és irodalom középiskolákra képesített tanára, a Magyar Nyelvtudományi Társaság választmányi tagja. Szolgálati éveinek száma a székesfővárosnál: 8 év, ennél az intézetnél 3 év.

15. *Dr. Király György*, bölcsészetdoktor, a magyar és német nyelv és irodalom rendes tanára. A M. Tud. Akad. irodalomtörténeti bizottságának segédtagja, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság, a Philologiai Társaság és a Budapesti Tanári Kör választmányi, az Erzsébet Népakadémia előadó

tagja. Tanította a magyart a IV. A, VII., a németet az V. A, a franciát a IV. A és VII. osztályban, heti 17 órában. A IV. A osztály főnöke, a tanári könyvtár őre. 1916. febr. 15-ig az V. B-ben németet tanított. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 6½ év.

16. *Krausz Vilmos,* a kémia és természetrajz rendes tanára. Tanította a számtant az I. A, a chémiát az V. A, V. B. VI., VII., szépírást az I. B osztályban, vezette a chémiai gyakorlatokat a VI. osztályban, heti 2 órában, összesen 18 órában. Az V. B osztály főnöke, a vegytani szertár őre; az ének- és zenekar vezetője. Szolgálati éveinek száma 13½ év.

17. *Dr. Lázár Szilárd,* bölcsészetdoktor, a mathematika és fizika rendes tanára, a Természettudományi Társulat, a Mathematikai és Phys. Társulat és a Magyar Filozófiai Társaság rendes, a Magyar Paedagogiai Társaság kül-, a Gyermektanulmányi társaság választmányi tagja. Tanította a természettant a III. A, III. B, IV. A, IV. B, a VII. és VIII. osztályban, s vezette a fizikai gyakorlatokat heti 3, összesen heti 19 órában. A VII. osztály főnöke, a fizikai szertár őre. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 5½ év, a fővárosnál 7 év.

18. *Dr. Lehel István,* bölcsészetdoktor, a magyar és német nyelv rendes tanára. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 4, a fővárosnál 6 év. (Jelenleg francia hadifogságban.)

19. *Lénárd Imre,* a szabadkézi és mértani rajz rendes tanára. Festő és grafikus művész. Az Ifjú Művészek Egyesületének igazgató-elnöke. A Művészház alapító, az Országos Képzőművészeti Társulat és a Nemzeti Szalon rendes tagja. Tanította a mértani rajzot az I. A, I. B, II. A, III. A, III. B, a szabadkézi rajzot a III. A és IV. B osztályban, heti 20 órában. A III. A. osztály főnöke. Szolgálati éveinek száma: 4 év.

20. *Dr. Miklós Ferenc,* bölcsészetdoktor, a magyar, francia és német nyelv s irodalom rendes tanára, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesületnek, a Philologiai Társaságnak s a Magyar Néprajzi Társaságnak rendes, az Irodalomtörténeti Társaságnak választmányi tagja. Tanította a magyart a III. B, a németet a IV. A, a franciát a III. A, VI. és a szépirást a II. A osztályban, heti 15 órában. 1916. február 15-ig a III. A-ban németet tanított. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 15 év.

21. * *Oberle Alajos,* a történelem és földrajz rendes tanára, a Magyar Földrajzi Társaság tagja. Szolgálati éveinek száma a fővárosnál 8 év, ennél az intézetnél 5 év.

22. *Dr. Patai József,* bölcsészetdoktor, a magyar és német nyelv és irodalom rendes tanára. Tanította a magyart a

II. A, a németet a II. A, VI., VIII. és a filozófiát a VIII. osztályban heti 17 órában. 1916. febr. 15-ig a IV. B-ben németet tanított. Szolgálati éveinek száma a székesfővárosnál 8 év, ennél az intézetnél 7 év.

23. * *Polczer Kálmán*, a mennyiségtan és természettan rendes tanára, a Kir. Magy. Természettudományi Társulat, a Mathematikai és Fizikai Társulat rendes tagja. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 6 év.

24. *Dr. Szabó Ignác*, bölcsészetdoktor, a magyar és német nyelv és irodalom rendes, a latin nyelv és irodalom középiskolákra képesített tanára. Tanította a magyart az I. B, V. A, V. B, VIII., a németet az I. B. osztályban, heti 19 órában. Az I. B. osztály főnöke; az ifjusági könyvtár őre és az önképzőkör vezetője. Szolgálati éveinek száma 20; a fővárosnál 7, ennél az intézetnél 5 év.

25. *Dr. Szűcs Adolf*, bölcsészetdoktor, a mennyiségtan és természettan rendes tanára, a kir. József-műegyetemen magánanár és adjunktus. Tanította a mennyiségtant az I. B, IV. A, IV. B, VI. és VIII. osztályban, heti 19 órában. A VIII. osztály főnöke. Szolgálati ideje a fővárosnál 8 év, ennél az intézetnél 6 év.

26. *Dr. Zobel Ernő*, bölcsészetdoktor, okleveles középiskolai tanár és szolgálattételre beosztott polg. isk. rendes tanár, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság, a Philologiai Társaság, a Társadalomtudományi Társaság rendes, a Polgári Iskolai Tanárok Köre választmányi tagja. Tanította 1916. febr. 15-től a magyart a III. A, a németet a III. A, IV. B és V. B osztályban, heti 12 órában. Szolgálati ideje ennél az intézetnél 5 hónap, a székesfővárosnál 5 év.

27. *Dr. Zolnai Béla*, bölcsészetdokor, szolgálattételre beosztott helyettes tanár, a magyar és német nyelv és irodalom okl. középiskolai tanára. A Philologiai Társaság, a Turáni Társaság és a Magy. Nyelvtudományi Társaság rendes, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság választmányi tagja. Tanította a magyart az I. A, a németet az I. A, a III. B, a franciát a III. B, a szépirást az I. A és II. B osztályban, heti 20 órában. Az I. A. osztály főnöke. Szolgálati éveinek száma a fővárosnál 2 év, ennél az intézetnél 1 év.

28. *Cserjesi Károly*, rendes tornatanár, a Magyarországi Tornatanárok Egyesületének, a Természettudományi Társulatnak rendes tagja, az Országos Közegészségi Egyesület iskolaegészségügyi szakosztályának választmányi tagja, a Magyar Ékszeripar szerkesztője. Tanította a tornát az I. A, I. B, II. A, II. B, III. A, III. B, IV. A, IV. B, V. A, V. B, VI., VII. és

VIII. osztályban, heti 26 órában. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 16 év; a székesfővárosnál 24 év.

29. **Dinics Ödön,* szolgálattételre beosztott polg. isk. rendes tanár, vívómester, a Magyarországi Tornatanárok Egyesületének, a Hivatásos Vivók Egyesületének tagja. Szolgálati ideje ennél az intézetnél 6 év.

Vallástanárok.

Az intézet helyiségeiben tanítanak:

Milakovszky István, a róm. kath. tanulók rendes vallástanára, áldozópap, a róm. kath. ifjúság hitszónoka. Tanította a róm. kath. vallástant az I—VIII. osztályban heti 16 órában. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 19½ év.

Dr. Frisch Ármin, bölcsészetdoktor, a klasszika-filologia képesített tanára, rabbi, izr. vallástanár. Tanította az izr. hittant az I. A, I. B és VIII. osztályban, heti 6 órában.

Dr. Katz Márton, bölcsészetdoktor, okleveles rabbi és izr. vallástanár. Tanította az izr. hittant a II. A, II. B, III. A, III. B, IV. A, IV. B, V. A, V. B, VI. és VII. osztályban, heti 12 órában.

Az intézeten kívül tanítanak:

Barát József ref. lelkész, a református tanulók vallástanára.

Steuer Lajos, az ág. ev. I—IV. oszt. és *Martony Elek,* V—VIII. oszt. tanulók vallástanárai.

Bikár R., a görög keleti (szerb) vallású tanulók vallástanára.

Ulicsák Béla, a görög katholikus tanulók vallástanára.

Bogoeviciu Gy. Ghenadie, a gör. kel. román tanulók vallástanára.

Józan M., az unitárius vallású tanulók vallástanára.

B) Rendkívüli tárgyak tanárai.

Krausz Vilmos, (lásd a rendes tárgyak tanárai közt.) Tanította az éneket és zenét.

Schmilovits József, a hegedűtanszak tanára.

Dr. Holzmann István, a zongora tanára.

Dr. Kováts István, a gyorsirás tanára.

3. Irodai szolgálatot teljesített.

Rudasné Wertheimer Mária, szaktanítónő és okl. gyorsíró tanítónő.

4. Szolgaszemélyzet.

Iskolaszolgák: Kis Tamás altiszt, *Farkas János kapus; *Farkas György, *Berki József, *Molnár Gábor, *Márta István, A téli időszakra fűtőszolgák: Stagel Mihály és Marosi János. Takarítónők: özv. Kleckner Antalné, Buzás Józsefné, Malik Julia, Zajác Józsefné és Farkas Jánosné.

5. A tanárok irodalmi és közművelődési tevékenysége.

Dr. Kopp Lajos tagja volt a Közoktatási Tanács középiskolai tantervkészítő bizottsága matematikai albizottságának.

Cserjesi Károly. A Magyar Ékszerészipar szerkesztője. A Révai Lexikon dolgozótársa.

Fertig Vilmos. A nmélt. vallás- és közoktatásügyi minisztérium megbízásából középiskolai tankönyvet bírált.

Kende István. Szerkeszti a „Rajzoktatást", a Magyar Rajztanárok és Rajztanítók Országos Egyesületének folyóiratát, amelybe különféle cikkeket, tanulmányokat, bírálatokat stb. írt. Festményeivel részt vesz a műkiállításokon.

Dr. Király György. Irodalomtörténeti dolgozatok és bírálatok a Philologiai Közlönyben, az Irodalomtörténetben, az Irodalomtört. Közleményekben és a Budapesti Szemlében.

Dr. Lázár Szilárd kisebb közleményeket, könyvismertetéseket és bírálatokat írt a Magyar Paedagogiába és A Gyermekbe, egy nagyobb dolgozata: Adalékok a tanulás pszichologiájához, II. rész.

Dr. Miklós Ferenc. Német irod. tört. olvasókönyv 3-ik kiadása. Kisebbb cikkek tudományos folyóiratokban.

Dr. Patai József. A „Mult és jövő" szerkesztője. Szerkesztette az 1914—1916. Háborús Almanachot. Versek, cikkek és műfordítások itt és egyéb lapokban. „Héber csataköltészet a Biblia után" az I. M. I. T. 1916-iki Évkönyvében.

Dr. Szabó Ignác értekezést írt az idei Értesítőbe. *Háborus liránk* cimen.

Lénárd Imre: Festményeivel részt vett a hazai és külföldi tárlatokon. Több budapesti szinház részére díszlet és kosztüm terveket készített.

Dr. Szücs Adolf: A gömb főköreiről, mint legrövidebb vonalakról (Math. és Phys. Lapok, 1915).

Gyulai Aladár: Könyvismertetések és cikkek a Gyermekben, az Egészségben és az Uj Életben.

Dr. Zolnai Béla: Mikes Törökországi Leveleinek keletkezéséhez (1915); A világháboru költője (Népművelés, 1915); Mátyás-mondáink eredetéhez (fölolvasás). Kisebb irodalomtörténeti cikkek az Egyetemes Philologiai Közlönyben, az Irodalomtörténetben, a Budapesti Szemlében és a Nyugatban.

Dr. Zobel Ernő: Előadás a Társadalomtudományok szabad Iskolájában; könyvismertetés a Huszadik Században.

Dr. Kertész Manó: Nyelvtudományi cikkek a Magyar Nyelv, Nyelvőr c. folyóiratokban. Előadás a Nyelvtudományi Társaságban. A M. Tud. Akadémia nyelvtud. bizottságának segédtagja.

IV.

Az iskola működése.

Kötelező tantárgyak.

Bevégzett anyag.

A rendes tantárgyak körében bevégzett tananyag az Utasítások által előírt tananyag volt, melyet Értesítőinkben eddig évről-évre közöltünk.

Irásbeli dolgozatok a magyar nyelvből.

V. A. B. osztály. 1. Háborus vakációm. (Levél.)
2. Budapest nevezetesebb szobrai. (Leirás).
3. Az uj földesúr valamely érdekes részlete (Iskolai.)
4. Zrinyi a költő. (Jellemzés.)
5. Az öreg Toldi (Iskolai.)
6. A magyar történet tanulása érdekes és fontos.
7. Ünnepi beszéd. (A Paraenesis valamely részlete nyomán.)
8. Egy természetrajzi óra. (Leirás.)
9. Költemény elemzés.

VI. osztály. 1. Fejtessék ki a magyarság multja és jelene alapján: ... „nyujts feléje védőkart, ha küzd ellenséggel."
2. A költészet viszonya az élethez.
3. Epikai hagyományok.
4. Korfestés Buda halálában.
5. A gerinces állatok szervezeti különbségei.
6. Párhuzam a regény és éposz között.
7. Petőfi élete lirájában.
8. Coriolanus jelleme.
9. A komikum.

VII. osztály. 1. A stilus maga az ember.
2. Naiv eposzunk.
3. Ilosvai és Arany Toldija.

4. Szilágyi és Hajmási.
5. Beszámolás a házi olvasmányról.
6. Életpályám (Iskolai.)
7. A reformáció hatása a magyar irodalomra.
8. A béke.

VIII. osztály. 1. Nemzetünk szerepe a világháborúban.
2. Széchenyi mint iró. (Gyulai tanulmánya alapján.)
3. Vörösmarty hazafias költészete (Olvasott példák alapján.)
4. a) Jósika, Eötvös, Kemény (Összehasonlítás.)
   b) Eötvös törekvéseinek és regényeinek kapcsolata.
5. Levél a harctérre.
6. a) Petőfi költői egyénisége. (Olvasott példák alapján.)
   b) Az Alföld Petőfi költeményeiben.
   c) Petőfi hazafias költészete (Példák alapján.)
7. a) Az ókor rajza Madáchnál.
   b) Arany balladáinak lélektani alapja.
   c) Miért nevezi Gyulai Aranyt a ballada Shakespearejének?
   d) Goethe Hermanna és Arany Toldija.
8. a) Milyen pályát választok?
   b) Olvasmányaim.

V.

Könyvtár és szertár gyarapodása.

A) **Könyvtárak.**

I. Tanári könyvtár.

A könyvtár állománya az 1915. év végével 5729 mű 11.478 kötetben, 61.466 K értékben. Az 1916. évi dotációból a könyvtár céljaira 1537 K 50 fill. esik, ebből folyóiratokra jut 557 K 20 fill.

a) Vétel útján: A tek. tanács engedélye a beszerzendő könyvekről még nem érkezett meg.

b) A tek. tanács beszerzése iskolánk számára: Lázár, Fronton. Kreybig, A cserkészet, 6 pl. Barna-Ujhelyi, Játékkönyv. Hevesi, Vér. Gáspár, Dinasztiánk a haza védelmében. Körösi-Szabó, Az elemi népoktatás encyklopédiája, III. r. Horváth, Vezénylés kézikönyve. Deréki, Pálcás színészek. Háda, Régi irások.

c) Ajándék: Koncz-Hervay, Debrecen sz. k. városi rangra emelése. (Debrecen.) Moraht, Unser gemeinsamer Krieg. (Könyvtáros.) Beiträge zum Einfall der Russen in Ostpreussen (Hauser Zoltán, II/B. o. t.)

Acta Universitatis, fasc. II. Beszédek. (Kolozsvári egyetem.) Márki, Háborus beszédek. (U. a.) Interarma, szabadlyceumi előadások. (Cserjesi Károly.)

d) Folyóiratok: Annalen der Physik, A gyermek, Uj Élet, Népmüvelés (2. pld.) Magyar Paedagogia, Egészség, Uránia, Művészet, Budapesti Szemle, Nyelvtud. Közlemények, Századok, Rajzoktatás, Magyar Figyelő, Zeitschr. für das Realschulwesen, Zeitschr. für den phys.. und chem. Unterricht, Természettudományi Közlöny, Földrajzi Közlemények, Magyar Nyelv, Akadémiai Értesítő, Almanach, Archeol. Értesítő, Math. és Természettudományi Értesítő, Értekezések a nyelv- és széptudományok, a történeti, a társadalmi tudományok köréből, Mathem. és természettudományi Közlemények, Emlékbeszédek, Hivatalos Közlöny, Iparművészet, Zeneközlöny, Ifjúsági Testnevelés, Természet, Tenger, Irodalomtörténet, Literarisches Zentralblatt, Túrista Közlöny, Darwin, Magyar Chemikusok Lapja, Zeitschrift für psyshologische Pädagogik, Alkoholizmus, Ethnographia, Nyugat, Egyet. Phil. Közlöny.

II. Ifjusági könyvtár.

Vétel: Eckstein: Claudiusok. Bulwer: Pompeji pusztulása. Baksay: Dáma. — Lamb. Schakspeare mesék. — Elbers: Uarda. — Gaal: Napoleon — Rahu: Die Milchstrasse. — Rákosi: Korhadt fake-

resztek. — Verne: Két évi vakáció. — Donászy: Toldi Miklós. — Verne. Antifer mester. — Goda: János generális. — May: A rabszolga karaván. — Hanko: Természettudományi olvasmányok. — Folyóiratok: Középiskolai mathemathikai lapok. — A Tenger 1914. évfolyam. — Irodalomtörténet 1914. — Természettudományi Közlöny 1914. évfolyam.

Ajándék: Barna I. és Ujhelyi S., Játékkönyv. — Dávid: Hauff meséi. — Koltai: Diáktörténetek. — Camp: A tenger réme. — Benedek: Táltos Jankó. — Baróti: A hajótöröttek. — Baróti: Ezer év. — Zigány: Répacsősz. — Győri: Kalandok Indiában. — Széki: A törpék országában. — Gaál M.: Karaffa becsülete. — Bánfi: a drótos fiu. — Győri I.: Kalandok Indiában. — Christián: A cápák birodalmában. — Jókai: Kis dekameron. — Benedek: Vidám mesék. A Hazaszeretet Könyve. — Győri L.: Tamás bátya kunyhója. — Cooper: Bőrharisnya, Vadölő — May: Az ezüstö kincse. — Verne: Öt hét léghajón. — Mayne-Reid: Embervadászat az őserdőben. — Tábori, Gábor Áron—Tábori: Hajdukirály. — Camp és Cooper: A tenger réme — Aesopus: Tanulságos mesék. — Mosdóssy: Ut az ingoványon. — Radó A.: Gróf Benyovszky Móric. — A Jó Pajtás Almanachja 1915. — Győri I.: Kalandok Indiában. — Győri I.: Vidám mesék. — Pósa: Petőfi költeményei. — Christián: A cápák birodalmában — Sebők: Mackó ur második utazása. (Filléres könyvtár) — Krúdy: Robinzonok. — Vámbéry: Indiai tündérmesék. — Cooper: Vadölő. — Gaál: Hüséges mind a sirig. — Rákosi V.: A bujtogatók, Tél rege. — Baróti L.: 1001. éjszaka. — Lamperth: A nagy dárdás és a kis dárdás. — Szerelemhegyi I.: A fekete sereg pusztulása. — Verne: Hatteras kapitány. — Pulszky: Magyar Jakobinusok. — Verne: Kein Durchenander. — Verne: Abenteuer des Kapitän Hatteras, I—III. — Jókai: Árpád és a magyarok őskora. — Jókai: Egy magyar nábob. I—III. — Kárpáti Zoltán I—III. Rab Ráby. — Dávid M.: Hauff meséi. Győri I. Kalandok Indiában. — Zigány Á.: Répacsősz. Baróti L.: Ezer év. Marryat: A hajótöröttek. — Benedek E. — Táltos Jankó. — Camp és Cooper: A tenger réme. — Koltai V.: Diáktörténetek. — Széki: A törpék országában. Rákosi V.: A bécsi diákok. — Egy tutaj története. — Verne: A bundák hazája. — Sebők: Robinzon.

B) Szertárak.

Az 1916. évre kért tanszerek még nem engedélyeztetvén, a szertárak állománya a mult évi Értesítőben kimutatott állapottal megegyezik; kivételt csupán a Természettani szertár és Tornaszertár képeznek, melyek a székesfőváros rendkivüli dotációja révén a következőkkel gyarapodottak:

Természettani szertár: Ötödmásodperc óra, 3 drb. egyszerü kikapcsoló Calderoni-féle saját szerkezetü vetitő készülék, elektromos ivlámpa, kinematográf szerkezet, filmcsavaró készülék, filmtartó tekercs, kinematográf kézikönyv.

Tornaszertár: 12 szekrény, 6 mosdó az öltözőben, 50 drb kézigránát.

Továbbá ajándékozás utján a következő szertárak gyarapodtak:

Földrajz: Képeslevelezőlapok, fényképfelvételek stb. Tanulóinktól (Wuschek K. II. a. o. tanulótól 25 drb.)

Dr. Erőss Lajos tanártól: Cysticercus pisiformis (borsóka) nyul májában. — Kutya fogazata felragasztva üvegfedeles dobozban. —Rovarok 3 nagy dobozban. —Fészek és gömb virágzat mintája.

Kazár Gyula állatorvostól: Cysticercus tenuicollis birka hasfalában Echinorhynchus gigas házi-sertés beléből.

Stuhán A. I. o. t. Üres és mézzel telt méhlép üvegfedeles dobozban. — Méhanya.

Kübeck I. V. o. t. 15 drb virágzati minták drótból.

Kesselbauer R. V. o. t. Szöges és seprős borona.— Farkas-fogó (minta).

Kutnevszky O. V. o. t. 2 drb tüskebőrü állat (Echinus) váza.

Grimm Gy. VI. o. t. Orrpolip.

Rieger I. VIII. o. t. 10 drb mikroszkópiai készitmény.

Neufeld R. V. o. t. Ember hajából készitett spárga (bukovinai katonák hajából).

Fali képeket rajzoltak és festettek:
Gebhardt B., Lanzmann O., Nemes A., Verő T., Baky Z. V. o. t, Pásztory I. VI. o. t.

Történelem: Tanulóink egypár érdekes, a háborura vonatkozó tárgyat, emléket hoztak. (Tábori levelezőlapok, nyomtatványok — kiáltványok — foglyoktól készitett sétabot, gyürü, továbbá érmek és pénzek).

VI.

Statisztikai kimutatások.

I. A FELVETT TANULÓK.

1. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

Osztály	Nyilvános tanulók									Magántanulók				Összesen vizsgálatot tett
	Az iskolai év folyamán							Az osztályvizsgálatról elmaradt	Osztályvizsgálatot tett	felvétetett		osztályvizsgálatot tett		
	felvétetett	önként kimaradt	tanács folytán távozott	kizáratott	következtében meghalt: betegség	következtében meghalt: baleset	következtében meghalt: öngyilkosság			fiú	leány	fiú	leány	
I. A)	65	3	—	—	—	—	—	2	60	—	—	—	—	60
I. B)	66	1	—	—	—	—	—	1	64	—	—	—	—	64
II. A)	60	1	—	—	—	—	—	—	59	1	—	1	—	60
II. B)	60	1	—	—	—	—	—	—	59	—	—	—	—	59
III. A)	60	1	—	—	—	—	—	—	59	—	—	—	—	59
III. B)	58	1	—	—	—	—	—	—	57	—	—	—	—	57
IV. A)	60	1	—	—	—	—	—	—	59	1	—	1	—	60
IV. B)	61	—	—	—	—	—	—	1	60	1	—	1	—	61
V. A)	41	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	—	—	40
V. B)	45	1	—	—	—	—	—	1	43	—	—	—	—	43
VI.	61	1	—	—	—	—	—	—	60	1	—	1	—	61
VII.	60	5	—	—	—	—	—	2	53	2	—	2	—	55
VIII.	40	8	—	—	—	—	—	—	32	5	—	5	—	37
Összesen	737	24	—	—	—	—	—	8	705	11	—	11	—	716

II. A NYILVÁNOS ÉS MAGÁNTANULÓK LÉTSZÁMA DECEMBER HÓ 31-ÉN ÉS AZOK MEGOSZLÁSA KOR SZERINT.

Osztály	Létszám decemb. 31-én	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
		évét december hó 31-én már betöltötte														
I. A) . .	65	1	48	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
I. B) . .	66	4	47	9	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. A) . .	60	—	4	42	11	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. B) . .	66	—	5	41	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. A) . .	59	—	—	1	41	14	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
III. B) . .	58	—	—	3	42	10	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
IV. A) . .	60	—	—	—	4	43	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—
IV. B) . .	61	—	—	—	2	39	17	2	1	—	—	—	—	—	—	—
V. A) . .	41	—	—	—	—	3	23	12	3	—	—	—	—	—	—	—
V. B) . .	45	—	—	—	—	4	24	15	2	—	—	—	—	—	—	—
VI. . . .	61	—	—	—	—	—	5	37	18	1	—	—	—	—	—	—
VII. . . .	57	—	—	—	—	—	—	1	26	14	14	2	—	—	—	—
VIII. . . .	33	—	—	—	—	—	—	—	2	22	9	—	—	—	—	—
Összesen .	726	5	104	111	120	117	83	72	52	37	23	2	—	—	—	—

III. AZ OSZTÁLYVIZSGÁLATOT TETT (NYILVÁNOS ÉS MAGÁN) TANULÓK.

1. A tanulók megoszlása honosság szerint. 2. Szülőik vagy gyámjuk lakóhelye szerint.

Honosság és lakóhely			Osztály I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A	IV. B	V. A	V. B	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Összes szám			60	64	60	59	59	57	60	61	40	43	61	35	37	
Magyar honos	magyarországi	illetőségű	54	64	60	59	59	55	58	59	35	42	61	35	36	
Magyar honos	horv.-szlavonorsz.	illetőségű	1	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	
Külföldi honos			5	—	—	—	—	2	1	—	5	1	—	—	1	
Budapesten		lakott	52	58	52	57	57	48	51	51	36	38	43	55	30	
Pest vármegye más községében		lakott	8	6	6	2	2	7	7	7	2	4	8	—	4	
A magyar anyaország más törvhat.-ban		lakott	—	—	2	—	—	2	2	1	2	1	10	—	2	
Horv.-Szlavonorsz.-ban		lakott	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	
Külföldön még pedig	Ausztriában	lakott	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Külföldön még pedig	Svájcban	lakott	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Külföldön még pedig	Romániában	lakott	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

3. A tanulók megoszlása vallás szerint, 4. anyanyelv és 5. nyelvismeret szerint.

Osztály	Latin szertartású róm. kath.	Görög szertartású róm. kath.	Görög keleti	Ág. h. ev.	Reform.	Izraelita	Unitárius	Magyar	Német	Tót	Szerb	Angol	Francia	Mindössze	A magyar nyelvű tanulók közül: csak magyarul tudott	A magyar nyelvű tanulók közül: más nyelven is tudott	A magyar nyelvű tanulók közül: németül is tudott	A magyar nyelvű tanulók közül: tótul is tudott	A magyar nyelvű tanulók közül: oláhul is tudott	A magyar nyelvű tanulók közül: horvátul is tudott	A magyar nyelvű tanulók közül: ruthénül is tudott	A magyar nyelvű tanulók közül: szerbül is tudott	A magyar nyelvű tanulók közül: franciául is tudott	A magyar nyelvű tanulók közül: olaszul is tudott	A nem magyar anyanyelvű tanulók közül: csak anyanyelvén tudott	A nem magyar anyanyelvű tanulók közül: magyarul is tudott	A nem magyar anyanyelvű tanulók közül: más nyelven is tudott
	vallású volt							anyanyelvű volt																			
I. A)	21	1	2	4	2	30	—	58	2	—	—	—	—	60	53	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
I. B)	23	—	2	4	3	31	1	59	4	1	—	—	—	64	49	10	14	1	—	—	—	—	—	—	—	5	—
II. A)	25	—	1	2	4	28	—	56	4	—	—	—	—	60	52	4	2	—	—	1	1	—	1	—	—	4	—
II. B)	19	—	1	2	2	35	—	59	—	—	—	—	—	59	47	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. A)	29	—	—	5	1	29	—	56	2	—	—	1	—	59	45	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
III. B)	22	1	—	5	3	26	—	54	3	—	—	—	—	37	47	7	6	1	1	—	—	—	—	1	—	3	1
IV. A)	20	—	—	3	5	32	—	59	—	—	—	—	1	60	40	19	19	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
IV. B)	19	—	1	5	1	35	—	57	2	—	1	1	—	61	30	27	25	—	—	1	—	1	1	—	—	4	—
V. A)	18	—	—	4	4	14	—	34	6	—	—	—	—	40	31	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	6	—
V. B)	15	—	—	3	4	21	—	32	11	—	—	—	—	43	26	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—
VI.	24	—	—	6	3	28	—	58	3	—	—	—	—	61	46	12	10	2	—	—	—	—	3	—	—	3	—
VII.	28	1	—	2	3	21	—	55	—	—	—	—	—	55	9	46	35	2	—	—	—	—	9	—	—	—	—
VIII.	16	—	—	3	3	13	—	37	—	—	—	—	—	37	16	21	21	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—
Összesen	274	3	7	48	38	345	1	674	37	1	1	2	1	716	491	183	169	7	2	2	1	1	15	1	—	42	2

6. A tanulók megoszlása szülőik, vagy gyámjuk foglalkozása, társadalmi állása szerint.

Osztály	Nagybirtokos, nagybérlő 1000 kat. holdon felül	Középbirtokos, középbérlő 100—1000 kat. holddal	Kisbirtokos, kisbérlő 100 kat. holdon túl	Egyéb őstermelő; féles, majoros, kertész, halász	Egyéb gazdasági segédszemély, földmíves, napszámos	Gazdasági tisztviselő	Nagyiparos, bánya nagyvállalkozó	Kisiparos, bánya kisvállalkozó	Egyéb ipari v. bányászati segédszemély; előmunkás, segéd	Ipari v. bányászati tisztviselő	Nagykereskedő, nagyvállalkozó	Kiskereskedő, kisvállalkozó	Egyéb keresk. v. közl. segédszemély; altiszt, segéd, szolga	Kereskedelmi v. közlekedési tisztviselő	Köztisztviselő (papok, tanárok tanítók kivételével), közh. alk., díjnokok	Pap	Tanár, tanító	Másf. értelmiségi; orvos, ügyvéd s ilyeneknél alk. segéd, írnok	Közkív. alk. vagy másféle értelmiségi altiszt vagy szolga	Katonatiszt; honvéd-, csendőrtiszt	Katona altiszt; honvéd-, csendőr altiszt	Különböző, közelebbről meg nem nevezett foglalkozási ágban dolgozó napszámos	Nyugdíjas v. jövedelméből élő; főkés, járadékos, háztulajd.	Magánzó, eltartásos	Egyéb ismeretlen foglalkozású	Árvaházi, szeretetházi tanulók	Mindössze
I. A)	—	—	—	—	—	—	3	9	—	—	2	11	27	12	1	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	60
I. B)	—	—	—	—	—	—	1	7	7	4	—	14	—	—	10	—	5	6	5	—	—	—	—	4	1	—	64
II. A)	1	2	2	1	—	—	4	4	5	2	3	10	2	5	3	—	5	6	—	1	—	—	1	2	1	—	60
II. B)	—	1	—	—	—	—	—	8	—	1	—	15	3	7	4	—	3	10	1	—	—	—	2	4	—	—	59
III. A)	—	—	—	—	—	—	2	16	2	—	6	6	—	4	2	—	2	4	—	1	—	—	3	1	10	—	59
III. B)	—	1	1	—	—	—	1	8	7	5	4	9	6	—	3	—	2	5	2	—	—	—	1	1	1	—	57
IV. A)	1	—	—	1	1	—	1	13	2	1	3	13	—	10	3	—	2	2	2	1	—	—	—	4	—	—	60
IV. B)	2	—	—	—	—	—	3	19	4	—	3	11	3	4	5	—	—	2	2	—	—	2	—	1	—	—	61
V. A)	—	3	—	—	—	—	—	11	9	3	—	—	—	—	6	—	1	—	—	1	—	—	—	—	6	—	40
V. B)	—	1	—	—	—	—	2	6	2	2	1	10	—	3	2	—	2	3	4	—	—	—	3	—	1	—	43
VI.	1	—	—	—	—	—	—	3	—	5	—	24	—	—	7	—	4	10	—	1	1	—	5	—	—	—	61
VII.	—	1	2	1	—	—	—	1	11	—	4	11	5	4	4	—	3	—	—	—	—	—	—	4	4	—	55
VIII.	1	1	—	—	—	—	1	6	—	—	1	4	2	6	5	—	1	4	1	—	—	—	2	2	—	—	37
Összesen	6	10	5	3	1	—	18	111	49	24	27	138	38	55	55	—	32	55	17	5	1	2	17	19	27	1	716

7. A nyilvános tanulók magaviselete és mulasztása. 8. A nyilvános és magántanulók előmenetele.

Osztáty	Hány tanuló kapott magaviseletből				Egy órát sem	Csak igazoltan	Igazolatlanul	Igazoltan	Igazolatlanul	Rendes tárgyakból						Összes szám	Rendkívüli tárgyakból				
	1	2	3	4						mindenből jeles	legalább mindenből jó	legalább mindenből elégséges	egy tárgyból elégtelen	két tárgyból elégtelen	több tárgyból elégtelen		latin nyelv	egészségtan	vegytani gyak.	gyorsírás	ének
	osztályzatot				mulasztott			mulasztott órák száma		legalább elégséges eredmény											
I. A)	45	15	—	—	1	53	6	3256	25	4	9	37	1	2	7	60	—	—	—	2	13
I. B)	58	6	—	—	7	57	—	2751	—	6	19	31	1	—	4	64	—	—	—	1	3
II. A)	44	15	—	—	6	52	1	2019	4	4	11	39	3	—	3	60	—	—	—	3	10
II. B)	32	27	—	—	5	54	—	2136	—	2	9	34	5	7	2	59	—	—	—	4	6
III. A)	42	17	—	—	17	42	—	2452	—	1	9	41	2	2	4	59	—	—	—	4	8
III. B)	46	10	1	—	8	48	1	2621	26	2	8	32	5	3	7	57	—	—	—	8	8
IV. A)	48	11	—	—	7	52	—	1765	—	2	10	40	4	2	2	60	—	—	—	4	7
IV. B)	39	21	—	—	1	56	3	2668	4	3	9	41	4	1	4	61	—	—	—	13	25
V. A)	34	6	—	—	5	30	5	1214	5	1	6	26	1	1	5	40	—	—	—	2	7
V. B)	36	7	—	—	1	37	5	1325	26	1	6	28	6	—	2	43	3	—	—	8	9
VI.	53	7	—	—	8	51	1	2144	5	4	7	48	1	1	—	61	4	—	—	7	22
VII.	46	7	—	—	2	51	—	1991	—	1	8	44	1	1	—	55	2	53	—	—	19
VIII.	32	—	—	—	1	31	—	1148	—	—	9	28	—	—	—	37	3	—	—	—	6
Össesen	555	149	1	—	69	614	22	27498	95	31	120	472	34	20	40	716	11	53	—	56	133

IV. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS.

Osztály	A fölvett tanulók közül					A vizsgálatot tett tanulók közül										I. félévben			II. félévben		
	fölvétetett az egész év folyamán	intézetünk alsóbb osztályaiból lépett fel	más intézetből jött föllépők	intézetünkből ismétlők	más intézetből jött ismétlők	vizsgálatot tett	számokban: felsőbb osztályba fellépett	számokban: javító vizsgálatot tehet	számokban: osztályismétlésre utasíttatik	számokban: az osztályt nem ismételheti	percentekben: felsőbb osztályba felléphet	percentekben: javító vizsgálatot tehet	percentekben: osztályismétlésre utasíttatik	percentekben: az osztályt nem ismételheti	magántanuló volt	ismétlő volt	egész tandíjat fizetett	féltandíjat fizetett	tandíjmentes volt	egész tandíjat fizetett	féltandíjat fizetett	tandíjmentes volt
I. A) ...	65	—	63	2	—	60	50	1	9	—	83·3	1·7	15	—	—	2	46	3	16	43	3	19
I. B) ...	66	—	63	3	—	64	59	1	3	1	92·2	1·6	4·6	1·6	—	3	37	—	27	34	1	29
II. A) ...	61	56	2	2	—	60	54	3	3	—	90	5	5	—	1	2	44	4	12	42	4	14
II. B) ...	60	53	5	2	—	59	45	5	9	—	76·3	8·4	15·3	—	—	2	43	6	11	42	5	12
III. A) ...	60	50	7	2	1	59	51	2	6	—	86·4	3·4	10·2	—	—	3	40	4	15	39	4	16
III. B) ...	58	52	3	3	—	57	42	5	9	1	73·6	8·8	15·8	1·8	—	6	37	3	18	34	2	21
IV. A) ...	61	54	4	2	1	60	52	4	3	1	86·7	6·7	5	1 6	1	3	42	8	11	38	8	12
IV. B) ...	62	53	3	5	—	61	52	4	5	—	85·2	6 5	8·3	—	1	5	40	7	15	38	7	16
V. A) ...	41	36	4	1	—	40	33	1	6	—	82·5	2·5	15	—	—	1	25	6	10	23	6	11
V. B) ...	45	37	5	2	1	43	35	6	1	1	81·4	14	2·3	2·3	—	3	33	2	10	31	3	11
VI.	62	61	—	1	—	61	59	1	2	—	98·4	1·6	—	—	1	1	36	4	22	34	4	23
VII.	62	61	—	1	—	54	53	1	1	—	96·4	1·8	1·8	—	2	1	30	6	21	29	6	21
VIII.	45	34	1	—	—	37	37	—	—	—	100	—	—	—	5	—	21	3	19	20	3	10
Összesen ...	348	556	160	26	3	716	622	34	56	4	87	4·7	7·8	0·5	11	32	474	56	207	447	56	215

VII.

A tanulók érdemsorozata.

Az érdemsorozatban előforduló számjegyek és rövidítések jelentése.

1. Előmenetel az egyes tantárgyakban:
   1 = jeles; 2 = jó; 3 = elégséges; 4 = elégtelen.
2. Írásbeli dolgozatok külalakja:
   1 = ajánlatos; 2 = állő; 3 = nem állő.
3. Erkölcsi magaviselet:
   1 = jó; 2 = szabályszerű; 3 = kevésbbé szabályszerű; 4 = rossz.
4. Rövidítések:
   ism. = ismétlő; tdjm. = tandíjmentes; ftdjm. = féltandíjmentes; ösztd. = ösztöndíjas; fm. = fölmentve; sgd. = segélydíjas; f = felsőbb osztályba felléphet; j = javító vizsgálatra bocsáttatik: i = osztály-ismétlésre utasíttatik; n = az osztályt nem ismételheti; é = érettségi vizsgálatra bocsáttatik.

Érdemsorozat a kötelező tantárgyakból.

I. A) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépirás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
1	Árvay György	3	3	3	2	2	3	3	2	3	1	f
	Babes Titusz	1	1	1	2	2	1	2	1	2	1	f
	Balla József tdjm.	kimaradt										
	Berényi Attila	3	3	3	2	2	3	3	2	2	2	f
5	Berényi Tibor tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	f
	Blumenfeld László tdjm.	3	3	3	2	3	1	3	3	2	1	f
	Bolner Béla tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Brkits Mihály ism.	1	2	2	3	2	2	3	1	1	1	f
	Brunner László	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f
10	Dickstein Márton ftdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Dolgos György	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f
	Ellenbogen József ftjm.	2	2	3	1	1	2	2	2	fm.	1	f
	Bimer Árpád	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	f
	Fein Jenő tdjm.	2	1	1	1	2	2	2	1	2	1	f
15	Forgács György	2	2	1	2	3	3	3	1	3	1	f
	Fürt Kálmán	2	1	2	2	2	3	2	1	2	1	f
	Gönczi László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Haász Miklós tdjm.	3	3	2	1	2	2	3	2	2	1	f
	Heller Tibor tdjm.	kimaradt										
20	Hiller György	3	3	3	3	3	3	4	2	2	1	j
	Horvát Lajos tdjm.	1	2	2	2	2	1	2	1	1	1	f
	Horváth Miklós	3	2	2	3	2	2	3	1	2	1	f
	Jankó Árpád tdjm.	3	3	3	3	2	3	3	2	1	2	f
	Jaeger Tivadar tdjm.	3	4	4	4	3	4	4	3	2	2	i
25	Kárpáti Andor	3	3	4	3	3	4	4	1	1	1	i
	Krausz Ferenc	2	3	3	2	1	2	3	2	3	1	f
	Krausz István	3	1	2	3	3	2	3	1	3	1	f
	Kühlmann Rezső	2	3	3	3	1	3	3	2	1	2	f
	Klein Gábor tdjm.	2	2	2	2	1	2	2	1	2	1	f
30	Liebschütz Pál	2	3	3	2	1	3	3	2	1	1	f
	Lányi Lajos tdjm.	3	4	4	4	3	4	4	3	3	2	i
	Lipták László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Löwy Zoltán	2	1	1	2	2	2	3	1	2	1	f
	Lustig Tibor	3	4	4	3	3	3	3	3	2	2	i
35	Mannheimer László	3	3	3	3	2	3	3	3	1	2	f
	Mészáros Tibor	3	2	2	3	2	3	3	2	1	2	f
	Molnár Gyula	vizsgálatlan										
	Neufeld Zoltán	2	2	2	3	3	2	3	2	3	1	f
	Pajkr Ervin	3	3	4	3	3	3	4	3	2	2	i
40	Pauncz Tibor ism.	2	2	2	2	2	3	3	2	1	1	f
	Posner Lajos	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	f
	Preiss György	2	4	4	4	4	4	4	3	3	2	i
	Puskás József	vizsgálatlan										
	Reich György ftjm.	3	2	1	3	3	2	3	1	1	1	f
45	Reisenhoffer László	3	3	3	3	2	3	3	2	3	1	f
	Reitsam Gyula tdjm.	3	3	3	2	2	3	3	3	2	1	f
	Samysz Mór	1	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Sarkadi Vilmos tdjm.	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	f
	Sárik László	2	3	3	2	2	3	3	3	3	1	f
50	Schmidt István tdjm.	1	2	2	1	1	2	2	1	1	1	f
	Schweit Rezső	vizsgálatlan										
	Strausz Tibor tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Strazicky Viktor tdjm.	2	4	3	3	2	4	4	3	2	2	i
	Stuhán Tibor	1	2	3	2	1	2	2	1	3	1	f
55	Sturdza Gyula ism.	3	3	3	2	2	3	2	2	2	1	f
	Sugár Jenő tdjm.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
	Szepesi László	2	2	2	2	1	2	3	1	2	1	f
	Szőcs Béla	3	2	3	3	2	3	3	3	1	1	f
	Teller Dávid	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
60	Truszka Ede	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Ungár László	2	1	1	3	1	1	2	1	2	1	f
	Vágó Tibor tdjm.	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Weisz Ferenc	3	4	4	4	4	4	4	3	1	2	i
	Weisz György	3	4	3	4	3	4	4	3	2	2	i
65	Zikéli Richárd	2	2	2	3	1	2	2	1	1	1	f

I. B) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
1	Bakonyi István tdjm.	3	1	1	2	2	2	2	2	2	1	f
	Barcsai János	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Bauer Henrik	kimaradt										
	Beck Ferenc tdjm.	1	2	2	3	1	3	3	1	1	1	f
5	Bermann István tdjm.	2	1	2	1	1	2	3	2	2	1	f
	Bogoszávlyevits Bogdán	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
	Brandl Károly tdjm.	2	1	2	1	2	2	1	1	3	1	f
	Bruchsteiner Imre	3	1	2	1	1	3	3	2	2	1	f
	Brück Károly	3	3	2	3	3	2	3	2	2	1	f
10	Csiszér Lajos	2	2	2	2	2	3	3	2	2	1	f
	Czeider István tdjm.	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
	Czeizner László tdjm.	3	3	3	2	2	3	3	3	2	1	f
	Demjén Zoltán tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Elkán László	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	f
15	Flamm Tibor	2	2	2	2	3	2	2	2	3	1	f
	Förster Miklós ism.	3	4	4	4	3	4	4	3	1	2	n
	Fried László	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	f
	Friedmann Miklós	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1	f
	Gerő István	2	2	1	3	2	2	3	2	2	1	f
20	Harminc Milán	2	2	1	2	2	2	2	1	2	1	f
	Hámory Endre tdjm.	3	2	2	2	2	2	3	2	1	1	f
	Hedvig György	2	3	2	1	1	2	3	2	2	1	f
	Heimlich Lajos	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	f
	Herczka Sándor tdjm.	1	1	1	2	1	2	3	2	2	1	f
25	Horváth József tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Hubai Pál	2	1	1	1	1	2	1	2	2	1	f
	Kapcsos Károly	3	3	3	3	1	3	3	3	1	1	f
	Keleti Márton tdjm.	3	2	2	2	2	3	3	3	2	1	f
	Képessy Imre tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
30	Klimpt Miklós tdjm.	vizsgálatlan										
	Kohn György tdjm.	2	3	2	3	3	3	3	2	1	1	f
	Kuharik János	2	3	4	4	3	4	4	3	2	1	i
	László István tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Löwy János	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	f
35	Löwi Ottó	2	2	1	3	2	2	2	2	3	1	f
	Mágen Ferenc	2	3	3	3	2	3	3	2	3	1	f
	Maschek Ferenc tdjm.	3	2	2	3	3	3	3	2	2	1	f
	Mersand József	2	2	2	3	3	3	3	1	1	1	f
	Mihályi Emil tdjm.	1	2	3	2	2	2	2	2	2	1	f
40	Sz. Molnár Lajos	2	3	3	3	1	2	3	3	3	1	f
	Müller János tdjm.	1	1	1	2	2	3	3	1	2	1	f
	Müller Rezső	2	3	3	3	2	2	2	2	3	1	f
	Nagy László tdjm.	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	f
	Németh Dezső tdjm.	3	4	4	4	3	4	4	2	2	2	i
45	Némethy Ferenc	2	2	3	2	1	2	3	2	2	1	f
	Nuridsány Béla	3	2	3	3	3	3	3	3	m	1	f
	Papp Kázmér tdjm.	3	3	4	3	2	4	4	3	2	2	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépirás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Pilisi János	2	3	3	3	1	3	3	3	3	2	f
	Prasser Jenő	2	2	3	2	2	2	3	2	3	1	f
50	Radó Félix tdjm.	3	3	3	3	2	2	3	2	2	1	f
	Rissdörfer Károly	3	4	4	4	3	3	4	2	2	1	i
	Rosenberg Oszkár tdjm.	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	f
	Sándori Pál	2	2	3	3	2	3	3	1	2	1	f
	Schäffer Antal tdjm.	2	3	3	3	1	3	3	2	1	1	f
55	Schindler Emil tdjm.	2	1	1	2	1	2	1	1	1	1	f
	Schönfeld Károly	1	1	1	2	2	2	3	2	2	1	f
	Schwarz Lajos ftdjm.	2	2	2	1	1	2	3	2	2	1	f
	Sebestyén Imre	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Silbert István tdjm.	3	2	2	3	3	3	3	1	3	1	f
60	Stampay józsef	2	2	3	3	2	3	3	3	1	1	f
	Szabó Béla tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	f
	Szabó Károly	3	3	3	3	3	3	4	2	2	1	j
	Szücs Miklós tdjm.	2	2	1	1	1	2	1	3	2	1	f
	Thieben Richárd	2	2	1	1	2	2	2	3	2	1	f
65	Vörös Mihály tdjm.	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1	f
	Weisz Béla tdjm,	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	f

II. A) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépirás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
1	Baitz József Ottmár	2	2	1	1	1	3	2	2	1	1	f
	Barcsai Lajos	1	1	1	2	2	2	2	3	2	1	f
	Bayer József	2	2	2	2	1	3	3	1	3	1	f
	Breuer Andor	2	2	3	1	2	2	3	3	2	1	f
5	Brozmann Géza tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Fábry József	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Fiala Ferenc	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Goldschmied József tdjm.	3	3	3	1	2	2	3	3	2	1	f
	Grosz Imre	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
10	Hajdu Károly	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Havas Manó	3	2	2	2	3	3	3	3	3	1	f
	Horváth László	3	3	3	1	2	3	3	3	1	2	f
	Jakab László ftdjm.	3	3	3	3	2	3	3	3	m	1	f
	Jakabffy Károly	2	2	1	2	2	3	2	3	m	1	f
15	Káldor László	2	2	1	1	1	2	2	2	2	1	f
	Kálmán Béla	2	3	3	3	2	3	3	3	1	2	f
	Kató Gyula	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Klein Imre	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2	f
	Krausz Imre	3	3	3	2	1	3	3	3	2	1	f
20	László György tdjm.	4	3	3	2	3	3	3	3	2	1	j
	Lohr Ferenc tdjm.	2	1	2	2	2	1	2	1	1	1	f
	Löwy Márton ftdjm.	3	3	3	2	3	3	3	3	2	1	f
	Lukács Zoltán	2	2	2	2	2	3	3	3	3	1	f
	Marosi Endre	3	2	2	2	2	3	3	3	2	2	f
25	Mészáros László tdjm.	3	3	3	2	1	3	3	4	2	2	f
	Molnár Béla tdjm.	3	2	3	2	2	3	3	3	2	1	f
	Najovics László	2	2	2	2	1	2	3	3	2	1	f
	Naményi Zoltán	3	4	4	4	3	3	4	4	1	2	i
	Neufeld Imre tdjm.	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	f
30	Orbán Béla	1	3	3	2	2	3	3	3	1	2	f
	Papp Sándor	1	2	3	3	2	3	1	3	2	1	f
	Patisti István	3	2	2	2	2	3	3	3	1	1	f
	Pikler László tdjm.	3	2	2	1	1	2	1	1	2	1	f
	Poldermann József tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
35	Pongrácz József	3	1	1	1	1	3	2	3	2	1	f
	Poszpysl Ágoston	2	2	1	2	2	3	3	3	3	1	f
	Reitsam Rezső tdjm.	3	3	3	2	2	3	3	3	2	1	f
	Rosenthal Ferenc	2	3	3	3	3	4	3	3	2	1	j
	Rutz Antal	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
40	Ruzsinszky István	4	3	3	3	3	3	3	3	2	1	j
	Simai Lajos tdjm.	2	3	3	3	2	3	3	3	1	1	f
	Stern Károly ftdm.	3	2	3	2	2	3	3	3	1	2	f
	Stibinger Viktor	4	4	3	3	3	4	4	3	2	2	i
	Száberszky József	3	3	3	2	2	3	3	3	1	1	f
45	Szabó Károly	3	3	3	2	1	3	3	3	1	1	f
	Szegő Zoltán	1	1	1	1	1	3	2	3	2	1	f
	Szirmai Imre	3	2	3	2	2	3	3	3	2	1	f
	Tausz Jenő tdjm.	4	4	3	4	4	4	4	4	2	2	i
	Tóbiás Andor	2	2	1	1	1	2	2	3	2	1	f
50	Tóth Ferenc tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Ullmann Andor	2	3	1	2	2	3	3	3	2	2	f
	Urbach László	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Váradi Imre	3	2	2	3	3	3	3	3	1	1	f
	Vértes György	2	2	2	2	2	3	3	3	2	1	f
55	Wagner István	3	2	2	1	1	3	2	3	3	1	f
	Weisz Sándor	kimaradt										
	Wottitz Károly	3	3	3	2	2	3	3	3	1	2	f
	Wuschek Kálmán	2	2	2	2	2	3	3	2	1	1	f
	Zemann Vilmos	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
60	Zimmer György tdjm.	1	2	2	1	1	2	3	3	2	1	f

II. B) osztály.

1	Alberkovits Ottó	3	4	3	3	3	4	3	3	1	1	i
	Bamberger Ferenc	2	2	2	1	2	2	3	2	1	1	f
	Baum Sándor	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Berger György	3	3	3	3	1	3	2	3	1	2	f
5	Besnyő Ferenc	4	2	2	3	3	3	3	3	1	2	j
	Breuer Barnabás tdjm.	3	3	3	3	2	3	2	2	2	1	f
	Czvejanov Iván	2	3	3	3	2	3	2	3	2	1	f
	Desberg Béla				k i m a r a d t							
	Englert Pál	2	3	3	3	2	3	3	3	1	1	f
10	Felner Károly ftdm.	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f
	Garami Ervin	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Gaertner László ftdm.	3	3	3	3	2	3	2	3	fm	1	f
	Halász Zoltán	4	4	3	4	3	3	3	3	2	2	f
	Handel János	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	f
15	Hauzer Zoltán	3	3	3	3	2	3	2	3	3	2	f
	Kádár Lajos tdjm.	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	f
	Klein Ernő tdjm.	2	2	2	3	2	1	2	3	2	1	f
	Kornis László	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
	Körpel Ervin	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
20	Laubenberger János	2	3	2	3	2	2	1	3	3	2	f
	Légmann József tdjm.	3	2	3	3	1	3	2	3	1	1	f
	Löwy Sándor ftdjm.	2	2	2	3	3	3	3	2	2	1	f
	Márton Zoltán ftdjm.	2	2	3	3	2	3	2	1	1	1	f
	Marx Ferenc	3	4	3	3	3	3	3	3	2	2	j
25	Meszlényi József	3	3	3	3	2	3	2	3	fm	2	f
	Molnár László	2	1	2	1	2	2	2	3	2	1	f
	Mucnyák György	3	3	3	3	2	3	3	3	1	2	f
	Müller Endre	3	3	3	2	1	2	1	2	2	2	f
	Noszlopy Viktor	3	4	3	3	3	3	3	3	2	2	j
30	Pfeifer Vilmos ftdjm.	3	4	4	3	3	3	3	3	2	2	i
	Pollák Sándor	3	4	4	4	3	4	3	3	1	2	i
	Preisach Ferenc	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Protzer Géza tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Radó István	3	4	4	3	2	3	3	3	2	2	i
35	Reich Andor	3	2	3	3	3	3	2	3	2	1	f
	Reinfeld László	4	3	3	3	2	2	3	2	2	2	j
	Rosenberger Jenő ftdjm.	3	3	3	2	2	3	3	3	2	2	f
	Rózsa István tdjm.	3	3	3	4	2	3	4	3	3	2	i
	Schiller Frigyes	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
40	Selmeci Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Singer György	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Solthy Ernő tdjm.	3	2	2	2	2	2	2	3	1	1	f
	Sommer Miklós tdjm.	1	1	2	2	1	2	1	2	2	1	f
	Szabadi László	3	1	1	2	1	2	2	2	2	1	f
45	Szalai Jenő	3	4	4	3	3	3	3	3	2	1	i
	Szegő László	3	3	3	3	3	4	3	2	2	2	j
	Sziklai Pál	3	2	2	3	1	3	3	3	2	1	f
	Szirmai Róbert	3	3	3	3	3	3	2	1	2	2	f
	Szmetana Jenő	1	2	2	3	1	3	2	3	2	1	f
50	Tistyán Gyula tdjm,	3	4	4	3	3	3	3	2	2	2	i
	Ujvári Rezső	3	3	3	3	2	2	1	1	1	2	f

Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetralz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
Ungár György	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	f
Vanczák Gyula	3	3	4	4	3	3	3	3	1	1	i
Wagner Gyula	3	2	1	3	2	3	2	1	3	1	f
55 Wehrmann Miklós tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	f
Weisz György	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	f
Weisz László	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	f
Weisz Miklós tdjm.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
Wiegmann Rezső	1	2	2	2	1	2	2	3	2	1	f
60 Wurm Andor	3	2	3	3	2	3	2	2	2	1	f

III. A) osztály.

Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
1 Almássy Lászió tdjm. sgd.	1	2	3	3	2	2	2	1	2	2	2	1	f
Banda Márton	2	2	3	2	2	3	3	2	3	3	2	1	f
Bene Ernő	3	2	2	3	3	3	2	3	2	3	2	1	f
Boros István	2	3	3	2	2	2	1	2	2	3	3	2	f
5 Böck István	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
Braun Elemér tdjm.	2	2	2	1	2	2	2	2	2	3	2	1	f
Brichta Géza	2	3	3	2	3	2	2	3	3	3	fm	1	f
Brunecker Andor	2	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1	1	f
Diamant Béla ftdjm.	2	1	1	3	1	2	2	2	2	1	1	1	f
10 Dickstein Jenő ftdjm.	1	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2	1	f
Dinjer Ferenc	4	3	4	3	4	4	3	4	4	2	2	2	i
Dulcz Egon	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	1	f
Eisler Sándor	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	f
Eisner Sándor tdjm.	2	3	3	4	3	3	2	3	3	2	1	1	j
15 Feitl Géza	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
Gasché Nándor	4	4	3	4	3	3	2	4	4	3	1	2	i
Gáncs Lajos	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f
Hámori István tdjm.	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2	1	1	f
Holik Rezső ism.	k i m a r a d t												
20 Joel György	2	2	2	1	3	3	2	3	3	3	2	2	f
Kalmár István	3	1	2	2	1	2	2	2	2	2	fm	2	f
Kaisler Lajos ism.	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	fm	2	f
Kasch József tdjm.	2	2	2	3	2	2	1	2	2	2	2	1	f
Kesztenbaum László	2	2	2	3	2	2	3	2	2	2	2	1	f
25 Klein Gyula	2	3	3	2	2	2	2	3	2	2	2	1	f
Klimpt Pál tdjm.	2	3	3	3	2	3	2	2	3	2	1	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magavise'et	Általános előmenetel
	Kobelrausch László	1	2	3	3	2	2	3	3	2	2	1	2	f
	Kocsis László	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Krammer József tdjm.	2	2	2	3	2	2	2	2	2	1	fm	1	f
30	Kun Pál ftdjm.	3	3	3	3	2	1	3	3	3	3	2	2	f
	Lengyel József ism.	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	j
	Littmann Tibor	2	3	2	3	1	2	1	1	3	3	3	1	f
	Löwy Imre	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	f
	Mann György	3	1	2	2	1	2	2	2	3	3	2	1	f
35	Márer Samu	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	1	f
	Medek László	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2	1	f
	Meretey Zoltán tdjm.	1	2	3	3	2	2	1	1	2	1	1	1	f
	Mészáros Béla tdjm.	3	3	3	4	3	3	3	3	4	3	fm	2	i
	Niederkirchner Henrik	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	1	f
40	Pásztory János tdjm.	3	3	3	3	4	4	3	3	4	2	1	2	i
	Pikler Miklós tdjm.	3	2	2	3	2	3	3	3	2	3	1	1	f
	Raff István tdjm.	2	2	3	3	2	3	2	3	3	3	1	1	f
	Reimann Walter	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Reisenleitner Pál	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	1	2	f
45	Rédei Béla	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Rónai Imre ftdjm.	3	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2	1	f
	Rostás István	3	3	3	3	3	3	1	2	1	2	2	2	f
	Rózsa György tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Silber Andor tdjm.	3	2	3	3	2	3	2	2	2	3	3	1	f
50	Sachsel Károly tdjm.	3	2	1	3	2	3	2	2	2	2	2	1	f
	Schachermayr Frigyes	3	3	3	4	3	3	2	4	3	2	3	1	i
	Szakál Gyula tdm.	1	3	3	3	3	3	2	3	2	1	1	1	f
	Szende György	3	2	3	2	2	2	2	2	2	1	2	1	f
	Szinetár György	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	fm	2	f
55	Szirmai Károly ism.	3	2	3	3	2	3	3	3	3	2	2	1	f
	Tábor Ferenc	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	f
	Ungár László	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	1	f
	Váczy András	3	4	4	4	4	4	3	3	4	3	1	1	i
	Winter István	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	3	1	f
60	Zoltán József	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	2	1	f

III. B) osztály.

1	Armuth Imre	3	2	3	3	2	2	1	3	3	1	2	1	f
	Baranyai Ferenc tdjm.	3	2	3	3	3	3	3	2	2	1	2	1	f
	Beck Mihály	3	4	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1	j
	Binder István	2	3	3	3	2	3	2	3	3	2	1	1	f
5	Biovszky Ottó ftdjm.	2	4	3	3	3	3	3	3	4	1	2	1	i
	Blumenfeld Endre tdjm.	2	2	1	2	1	2	2	2	3	3	1	1	f
	Bonátó János	3	3	3	3	3	3	4	3	4	1	1	2	i
	Brunner Géza	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	f
	Crusilla Alfréd	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
10	Danis Győző	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1	1	2	f
	Deutsch Ferenc	4	4	4	4	3	3	3	3	4	2	2	3	i
	Donát József	1	2	1	1	2	2	2	3	3	2	1	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Engel Imre	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Faragó József tdjm.	3	3	4	4	3	3	2	3	3	2	2	2	i
15	Farkas Jenő ism.	4	4	3	4	3	3	2	4	3	3	2	2	n
	Fábri Antal	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Feles István	2	4	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	j
	Fölkl István ism.					k i m a r a d t								
	Führer Andor	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	1	j
20	Glass Géza	3	3	3	2	2	2	3	3	3	3	2	1	f
	Glausius László tdjm.	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	1	1	f
	Havas Lipót tdjm.	2	3	2	3	3	3	2	2	3	3	2	1	f
	Haffner Árpád tdjm.	3	4	3	4	3	3	2	2	3	2	1	1	i
	Hegedüs Zoltán tdjm.	3	1	2	1	2	2	2	1	2	3	2	1	f
25	Herpy Gyula	2	3	2	3	2	2	2	3	3	1	1	1	f
	Hoffmann Gusztáv	3	2	3	3	2	2	2	3	3	1	2	2	f
	Holler Tibor tdjm.	3	3	2	3	1	2	2	1	2	2	2	1	f
	Huff József	3	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3	2	f
	Jaczkó Károly ism.	1	3	3	3	3	3	2	3	3	2	1	1	f
30	Jónás László ism.	3	4	3	3	4	3	3	3	3	1	3	2	n
	Kallós Gábor tdjm.	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	f
	Kedvessy Jenő	3	3	2	3	3	2	2	3	3	1	1	2	f
	Kertész Edgár	3	3	1	3	3	3	2	3	3	3	1	2	f
	Krisz Ferenc ftdjm.	1	2	2	1	1	1	2	1	2	3	2	1	f
35	Kuchinka Ferenb tdjm.	3	3	3	4	3	4	3	3	3	3	2	2	i
	Lechner János	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2	1	f
	Leitner Béla	3	4	4	4	3	3	2	4	3	3	3	1	i
	Lorsch Lajos tdjm.	1	3	1	2	3	2	3	3	2	1	1	1	f
	Mandl Gyula	2	3	2	2	2	2	2	3	3	3	2	1	f
40	Neuberger Sándor	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2	2	1	f
	Poldermann Lajos tdjm.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Pollák László	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f
	Schmitz Nándor tdjm.	2	3	3	4	4	3	3	3	4	4	2	2	i
	Sternberg Miklós tdjm.	2	3	3	2	2	3	2	3	3	3	2	1	f
45	Stift Sándor	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Strausz Imre	3	3	2	2	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Stignitz György	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Süsz Miksa tdjm.	3	3	2	3	1	2	2	2	3	3	2	1	f
	Szakmándy Károly tdjm.	1	3	2	1	1	1	2	1	3	2	1	1	f
50	Szántó Zsigmond tdjm.	1	2	2	2	1	1	2	1	3	2	1	1	f
	Szoják László	2	3	3	4	3	3	3	3	3	1	1	1	f
	Tauber József tdjm.	1	1	1	1	2	2	2	1	2	3	fm	1	f
	Tóásó Pál	1	3	2	2	1	2	2	3	3	3	2	1	f
	Turiet Béla	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	2	1	f
55	Varsányi Gyula	1	1	2	1	1	1	2	2	2	2	1	1	f
	Windhaber Rezső tdjm.	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1	f
	Windkler Gyula	2	3	2	2	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Zier Miklós	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1	f

IV. A) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel	
1	Baum Artur ftdjm.	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	f	
	Bayer Ede	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	1	f	
	Bencsó József	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	f	
	Berkovits Rezső tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f	
5.	Blau Pál	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	1	f	
	Cserjesi Antal tdjm. ö. d.	2	1	2	2	1	2	2	2	3	1	1	f	
	Dagron Károly	kimaradt												
	Dóczy Lajos	1	1	3	3	3	3	2	3	3	1	2	f	
	Eizner Károly	3	4	3	4	3	3	4	3	3	1	2	n	
10	Engel László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	j	
	Erdős Tibor	3	2	3	3	3	2	4	3	1	2	1	j	
	Funk Andor tdjm.	2	2	2	3	3	2	3	2	3	2	1	f	
	Fürt Ernő	1	2	3	2	2	2	2	1	1	2	1	f	
	Gebhardt Tibor tdjm.	2	2	2	2	3	2	2	1	1	1	1	f	
15	Gerő László	3	3	4	3	3	3	3	2	3	2	2	j	
	Grosz György ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f	
	Halász Pál	3	2	2	2	2	2	3	3	2	3	1	f	
	Halmai Károly	3	3	4	4	3	3	4	3	3	1	1	i	
	Handel István	2	1	3	1	2	2	1	1	2	2	1	f	
20	Hantos György	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	1	f	
	Hauer György	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f	
	Héber Lajos	3	2	3	2	3	3	2	2	2	1	1	f	
	Henk Vilmos	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	f	
	Himler György	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f	
25	Hofman István	4	2	3	3	2	2	3	3	2	3	1	j	
	Horvát Imre	2	2	3	1	2	2	3	3	3	3	1	f	
	Jahoda Tibor	2	1	2	2	2	2	1	1	3	2	1	f	
	Jankó József tdjm.	2	2	2	2	2	2	2	1	3	2	1	f	
	Jonke Kálmán tdjm.	3	2	3	3	2	2	2	2	1	1	1	f	
30	Kauders László	2	1	3	2	1	2	3	3	3	1	1	f	
	Király Albert	3	3	4	4	3	2	3	3	3	3	1	i	
	Kis Endre tdjm.	2	1	3	1	2	1	1	2	2	2	1	f	
	Kis Kovács Árpád	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	f	
	Koczka István	3	2	4	3	3	2	2	3	2	2	2	j	
35	Korvin György	1	2	2	2	3	2	3	3	2	2	1	f	
	Lévy László	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	f	
	Mandl Márton	2	2	3	2	3	2	3	3	3	2	1	f	
	Miglitzer Vilmos	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f	
	Molnár Ferenc	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f	
40	Nagy Imre tdjm.	2	1	2	2	3	2	2	2	2	1	1	f	
	Pál Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f	
	Reich Imre ftdjm. sgd.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f	
	Reich István ftdjm.	3	1	3	2	3	2	2	2	2	1	1	f	
	Rimanóczy Gyula	2	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	f	
45	Ross János tdjm.	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2	1	f	
	Roth Vilmos	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	f	
	Schwarzenfeld Ferenc ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	f	
	Solty László tdjm.	3	2	2	3	2	3	2	3	2	2	2	f	

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Ralzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel	
	Spitz Miklós tdjm. sgd.	2	1	2	2	2	2	2	3	3	1	1	f	
50	Steiner Sándor ftdjm.	2	3	3	3	2	3	2	2	3	1	2	f	
	Szántó István ftdjm.	2	2	3	2	3	2	2	3	3	1	1	f	
	Szeltner János	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f	
	Tauszig György —	2	2	3	2	2	3	3	2	3	2	1	f	
	Unterreiner István —	3	3	3	4	3	3	4	3	2	1	1	i	
55	Váczy Ferenc	3	2	3	3	3	2	3	2	3	fm	2	f	
	Vargha László	2	2	3	3	3	2	3	3	3	1	1	f	
	Weisz Marcel	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f	
	Wesztfied János ftdjm.	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	f	
	Zigány Pál tdjm.	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	1	f	
60	Zolátn Béla	2	1	3	3	2	1	2	3	2	1	1	f	

IV. B) osztály.

1	Adler József	2	1	2	2	1	2	1	1	3	3	1	f	
	Árvay István	4	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	j	
	Bleider Nándor ftdjm.	2	2	3	3	3	2	2	2	3	2	1	f	
	Brehm Sándor tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f	
5	Csathó Lajos	2	3	3	3	3	2	3	3	2	1	2	f	
	Deutsh Werner	1	2	1	2	2	2	2	3	3	1	1	f	
	Drechsler Béla tdjm.	2	2	2	2	2	3	2	2	1	1	1	f	
	Elbert Aladár ftdjm.	3	3	3	4	3	3	3	3	1	1	2	j	
	Feitl Zoltán	4	4	4	4	3	3	3	4	3	1	2	i	
10	Friebert Zoltán ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1	f	
	Gróf Géza	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	f	
	Grünbaum Miklós	3	3	2	3	2	2	3	3	3	1	2	f	
	Grünwald Ernő	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f	
	Grünwald Gyula ftdjm.	1	2	2	2	2	2	2	3	3	1	1	f	
15	Grünwald László	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f	
	Hajdu Ferenc	3	3	3	4	3	2	3	3	2	2	2	j	
	Hanusz Károly tdjm.	1	2	1	3	2	1	2	3	3	1	1	f	
	Hámory Zoltán tdjm.	3	3		3	3	3	2	2	3	1	2	f	
	Hergár Emil	3	3		3	3	3	3	2	3	2	1	f	
20	Horvát Mihály	2	3		3	2	2	1	2	3	2	1	f	
	Hummel Endre tdjm.	3	3	2	3	3	3	2	3	3	2	1	f	
	Káldor Dezső	4	3	3	4	3	2	3	4	4	2	2	i	
	Kántor Pál	2	3	1	2	3	2	2	3	3	2	2	f	
	Klein Miksa	2	3	3	3	1	2	2	3	3	2	1	f	
25	Kovács Antal	2	1	1	1	1	2	2	3	1	2	2	f	
	Könyves Lajos Richard tdjm	3	3	3	3	3	2	1	1	2	2	1	f	
	Krammer Dezső tdjm.	2	3	2	3	3	2	2	1	2	fm	1	f	
	Kulka Jenő	2	3	3	3	3	3	2	1	2	1	1	f	
	Kun Jenő tdjm.	2	1	2	1	2	2	1	2	3	1	1	f	
30	László István	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	2	f	
	Lipták Pál —	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f	
	Lőrincz Ernő	3	3	4	4	3	4	4	4	4	1	2	i	
	Ligeti Dezső tdjm.	2	3	3	3	2	2	2	3	3	2	1	f	

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Lőwy Endre	3	1	2	1	2	1	2	2	3	2	2	f
35	Lübeck Ernő ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Marosi András	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Marx Rudolf	3	3	2	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Müller László	1	3	2	3	2	2	3	2	3	2	1	f
	Nádas Ferenc	3	3	1	3	3	2	2	2	3	fm	1	f
40	Páncél József tdjm.	2	2	3	3	2	2	2	3	3	2	2	f
	Pick Imre	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2	f
	Popovits Laszló	2	3	3	3	2	3	3	3	4	1	2	j
	Prosen Ferenc ftdjm.	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1	1	f
	Puschmann János	vizsgálatlan maradt											
45	Radocsay Ferenc	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	f
	Ratsch Sándor	3	4	4	3	3	3	2	4	2	2	2	i
	Rippel Ernő	3	3	3	4	3	3	4	4	2	1	2	i
	Ritscher Lajos	3	3	3	3	3	2	2	2	3	1	1	f
	Rosenwald József	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2	2	f
50	Schweiger Ándor tdjm.	2	2	2	2	2	2	2	1	3	2	1	f
	Steiner Béla tdjm.	2	3	3	3	2	2	2	2	3	2	1	f
	Steiner Imre	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1	1	f
	Stern Tibor	3	1	2	3	2	2	2	2	2	2	1	f
	Stranszky Gyula ftdjm.	2	2	3	3	2	3	2	2	2	fm	1	f
55	Szanyi Ernő tdjm.	2	2	4	3	2	2	3	2	2	1	1	j
	Szemere György	2	2	1	2	1	2	2	3	3	1	1	f
	Tokody Andor	3	2	3	3	3	3	2	3	3	1	1	f
	Vig Géza tdjm. sgd.	2	2	2	1	2	2	2	2	3	1	1	f
	Wagner Béla tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	f
60	Winkle Imre	1	2	2	3	2	1	1	1	2	1	1	f
	Zsák Ottó tdjm.	2	2	3	3	2	3	3	2	1	1	1	f

V. A) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német uyelv	Francia nyelv	Történet	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
1	Bacher Kálmán tdjm.	3	2	3	3	3	2	2	3	3	1	1	f
	Bermann Ferenc	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Bischof Henrik ftdjm.	3	3	2	3	3	1	2	2	1	2	1	f
	Blasz Benő tdjm.	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1	f
5	Brummer Ernő	1	2	3	3	1	1	1	2	2	m	1	f
	Deutsch Árpád tdjm.	1	1	2	3	2	1	1	2	1	2	1	f
	Eisenberg Henrik tdjm.	2	2	2	3	2	2	3	2	3	2	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Engelmann Ernő ftdjm.	3	2	3	3	3	2	3	3	2	2	2	f
	Ermer Árpád ftdjm.	2	2	3	3	2	1	2	2	3	1	1	f
10	Erőss Károly tdjm.	2	2	3	3	2	1	3	3	2	1	1	f
	Francsek Jenő	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	f
	Gebhardt Béla tdjm.	1	1	1	3	1	1	2	1	1	1	1	f
	Goldstein Géza ftdjm.	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Gyémánt István tdjm.	2	1	2	3	2	1	2	3	3	2	1	f
15	Havlicsek István	4	3	4	3	4	2	4	4	1	2	2	i
	Herr József ism.	2	2	3	3	3	2	3	3	2	1	1	f
	Hermann Kálmán	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	f
	Heyn György	3	3	3	4	4	2	4	3	3	3	1	i
	Igali Béla	3	2	3	3	2	1	3	3	3	3	2	f
20	Koncsek Tibor	3	2	2	3	3	2	3	2	3	3	1	f
	Kozma Géza tdjm.	2	2	3	3	2	2	3	3	2	1	1	f
	Kulka Endre	2	2	3	3	2	1	3	3	3	1	1	f
	Kutnewszky Oszkár	2	1	1	2	1	1	1	2	2	m	1	f
	Kübek József	3	3	3	3	3	2	2	3	2	1	1	f
25	Lengyel István	v i z s g á l a t l a n											
	Nemes Attila tdjm.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	f
	Neufeld Rezső tdjm.	3	2	3	4	3	3	4	3	3	2	1	i
	Papp László	1	2	3	4	2	1	2	3	2	1	1	j
	Pátkai István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m	1	f
30	Pető János	1	1	2	2	1	1	2	2	3	1	1	f
	Szalai Károly	3	3	4	4	4	3	4	4	3	3	1	i
	Szőnyi József	3	2	3	3	3	2	2	2	3	2	1	f
	Truszka Béla	3	2	3	3	3	1	3	2	3	2	1	f
	Ulrich Károly	3	3	3	4	4	3	4	4	3	2	1	i
35	Varga Lajos tdjm.	3	2	4	4	4	3	4	3	3	1	2	i
	Verő Tibor	3	2	3	3	2	2	3	3	1	1	2	f
	Weiland Elemér	3	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
	Weisz Antal	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Werner Rezső ftdjm.	3	1	2	3	3	2	2	3	3	2	1	f
40	Windhardt Gyula tdjm.	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Wolf Zoltán ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f

V. B) osztály.

1	Baky Zoltán ftdjm.	3	3	3	3	3	2	4	3	1	1	2	j
	Büki Márton tdjm.	1	2	3	3	3	2	3	3	3	1	1	f
	Dagron Gusztáv	k i m a r a d t											
	Deutsch Károly	2	1	2	2	2	2	2	2	3	3	1	f
5	Ebinger Kristóf	2	2	2	3	3	2	3	3	3	3	1	f
	Eckstein Imre	3	1	2	2	2	1	2	3	3	2	1	f
	Fertig Rezső tdjm.	1	2	1	2	2	1	2	1	2	1	1	f
	Fleischner Vilmos	3	3	2	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Gaal László tdjm. ism.	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1	2	f
10	Ganz István ftdjm.	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	1	f
	Goldberger Iván	3	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
	Graf Ede	2	3	3	3	3	1	2	1	3	2	2	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Grossmann Oszkár	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
	Gruy Géza	2	3	2	3	2	2	3	3	3	2	1	f
15	Hajós Béla	3	2	3	4	3	3	3	3	3	1	2	j
	Hammang József	3	3	3	4	2	3	3	3	2	2	1	j
	Kahane Salamon tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Kallós István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Kautzky Győző	4	3	3	4	3	3	4	4	3	2	2	i
20	Kelemen Károly	3	3	2	3	2	1	2	3	3	2	1	f
	Kesselbauer Róbert	2	3	2	3	3	1	3	3	1	1	1	f
	Kiszer Aladár ism.	3	3	3	4	3	2	4	4	2	2	2	n
	Klein Dezső	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
	Klemm István	3	1	3	3	2	1	2	3	3	2	1	f
25	Komlódy Gyula tdjm.	v i z s g á l a t l a n											
	Kovács Tibold tdjm.	3	3	4	3	3	2	3	3	2	1	2	j
	Láng Pál	3	2	2	3	2	2	3	3	2	m	1	f
	Lanzmann Ödön	2	1	1	3	2	1	1	2	1	1	1	f
	Léderer Antal tdjm.	3	2	1	3	2	1	1	1	1	2	1	f
30	Lojkovits Sándor	3	1	2	3	2	1	3	3	3	2	1	f
	Marosi Dezső	3	3	2	3	3	1	2	3	1	2	1	f
	Németh István tdjm.	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Neufeld Tibor tdjm.	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	f
	Pollák Jenő	3	2	2	3	3	2	2	2	3	2	1	f
35	Rákos László	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Róth Berthold	3	3	2	3	3	3	3	3	3	m	1	f
	Róth Pál	3	2	3	3	2	2	2	3	3	2	1	f
	Rothauzer Béla	1	1	1	1	1	1	1	2	1	m	1	f
	Schwartz Nándor	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
40	Simon Lajos tdjm.	2	2	3	3	2	2	3	3	3	1	1	f
	Stempler Béla	4	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	j
	Theisz Emil	2	3	2	2	2	1	2	3	1	2	1	f
	Timáry Lajos ftdjm.	3	3	4	3	2	2	3	3	3	2	1	f
	Tokódy Béla ism.	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1	1	f
45	Zülllig Imre	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f

VI. osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
1	Ambrózy György	k i m a r a d t												
	Auer István tdjm.	3	2	2	2	2	1	2	2	2	1	fm	1	f
	Blau Ernő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Boda Géza ftjm.	3	3	3	3	1	1	3	3	3	3	2	1	f
5	Braun Gusztáv	1	2	3	2	3	1	2	3	3	3	2	1	f
	Budai István tdjm.	2	1	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Dietzl Ottó	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3	fm	1	f
	Ehrenreich Dániel	3	2	3	3	3	1	3	3	3	3	2	1	f
	Eisler Imre	3	3	3	2	2	2	3	3	3	3	1	2	f
10	Fellner István	1	3	3	2	1	2	3	3	2	2	2	1	f
	Führer László	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1	2	f
	Goldberger László	2	2	2	3	2	1	2	2	3	3	1	1	f
	Grimm Győző	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3	2	1	f
	Györgyi Géza tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
15	Halász János tdjm.	2	1	3	3	3	1	2	3	3	3	1	1	f
	Hanusz László tdjm.	2	3	1	3	2	1	3	3	3	3	1	1	f
	Hellebrant Andor ftdjm.	2	2	3	3	3	1	3	3	3	2	fm	1	f
	Hergál Viktor	2	2	3	3	3	1	2	1	2	1	1	1	f
	Himler Géza	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1	2	1	f
20	Hrauda Ottó sgd.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Hrdkó Árpád tdjm. hadbavonult	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	1	f
	Josephi Viktor tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Keller Gyula	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	f
	Kirner Zoltán	3	3	3	3	3	1	2	2	3	2	1	1	f
25	Klaudy József tdjm.	3	3	3	3	2	1	2	2	3	1	2	1	f
	Klemp Gusztáv	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	f
	Kohn Mór tdjm.	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Kováts Géza tdjm.	2	2	3	2	1	1	2	3	3	3	2	1	f
	Kováts István tdjm.	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	fm	1	f
30	Kovatsits Máté tdjm.	2	3	3	2	2	1	2	3	3	3	2	1	f
	Lojkovits Erik tdjm.	2	2	3	2	3	2	3	2	3	3	2	1	f
	Münz István	3	2	3	3	1	2	3	3	3	3	1	2	f
	Nagy Károly tdjm. ö d.	1	2	3	2	2	1	2	2	1	2	1	1	f
	Papp Ervin tdjm.	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1	f
35	Pásztory István tdjm.	3	2	2	3	2	1	2	3	3	1	1	1	f
	Paulay Ede tdjm.	4	3	3	3	3	2	3	2	3	3	fm	2	j
	Peiniger Walter	1	2	1	2	2	1	1	1	1	3	1	1	f
	Pixa Rezső	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2	2	1	f
	Révész Pál tdjm.	3	2	3	2	2	1	2	3	2	3	2	1	f
40	Riedl Zoltán	2	2	2	2	2	2	3	2	3	3	1	1	f
	Róth Sándor	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	f
	Rötzer István	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	1	f
	Scheffer Viktor	2	3	2	2	3	1	3	2	3	3	2	1	f
	Schlamadinger Ervin	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1	1	f
45	Schiller Miklós	1	2	1	1	1	1	1	1	2	3	1	1	f
	Schulz József ftdjm.	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	1	1	f
id.	Schwartz Imre tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	fm	1	f
ifj.	Schwartz Imre	3	3	2	3	2	1	2	3	3	2	1	1	f
	Steiner Jenő	2	2	2	3	3	2	2	2	3	3	1	2	f
50	Stern Miklós tdjm.	3	1	2	3	2	1	3	3	3	3	1	1	f
	Szabó Ferenc	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Vegytan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Szabó István	3	1	3	1	2	1	3	3	3	3	2	1	f
	Szántó Imre	2	2	3	3	2	1	2	2	2	3	1	1	f
	Szőke Andor tdjm.	2	2	3	2	1	1	2	2	3	2	2	1	f
55	Szőke Imre ftdjm.	3	3	2	3	3	1	3	3	2	1	fm	1	f
	Vas József ftdjm.	2	2	2	1	1	2	1	2	3	3	2	1	f
	Várady Zoltán	3	2	3	1	2	2	3	3	3	3	2	1	f
	Walser László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Weisz Sándor	2	3	3	3	3	1	3	3	3	2	2	2	f
60	Werner Ernő tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Witz Ferenc	1	1	3	3	2	1	1	3	3	3	2	1	f

VII. osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Vegytan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Torna	Magaviselet	Általános előmenetel
1	Bencze Jenő ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	m	1	f
	Bezák Tibor	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1	f
	Biró György tdjm.	3	2	3	3	1	3	3	3	3	2	2	2	f
	Braun Sándor tdjm.	v	i	z	s	g	á	l	a	t	l	a	n	m
5	Büki Pál tdjm. sgd.	1	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1	1	f
	Czverli Ernő tdjm.	1	2	2	2	1	1	1	1	2	3	1	1	f
	Drechsler János tdjm.	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	f
	Éles József sgd.	2	3	3	3	2	2	2	2	1	1	2	1	f
	Erőss György tdjm. sgd.	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f
10*	Fedor-csák Aladár	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	fm	1	f
	Felberbauer József tdjm. sgd.	1	2	3	3	2	2	3	2	1	1	1	2	f
	Fetth Géza tdjm.	1	2	2	3	2	3	2	3	3	2	2	1	f
	Fleiszig Gábor	h	a	d	b	a	v	o	n	u	t			
	Fuchs Károly	1	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2	1	f
15	Garai Károly tdjm. sgd.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	1	f
	Gelléri István tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	f
	Haasz Géza tdjm.	1	2	3	3	1	2	2	2	3	2	2	1	f
	*Hajduska Ernő	2	3	2	3	2	3	3	3	3	3	2	1	f
	Halmai József	k	i	m	a	r	a	d	t					
20	Hegedüs László tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2	1	f
	Horváth Ármin tdjm. sgd.	2	2	2	2	2	2	3	2	2	3	m	1	f
	Jankó Béla	3	3	3	3	3	4	3	4	3	3	1	2	i
	Kaufmann Ferenc ftdjm.	1	3	3	2	2	1	1	1	1	3	2	1	f
	Kellner Géza	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	f

* Hadbavonult.

Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Vegytan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Torna	Magaviselet	Általános előmenetel
25 Kiss Tibor tdjm.	2	1	2	2	1	1	2	1	1	1	1	1	f
*Klein Miksa	3	3	2	3	3	3	2	2	3	3	1	1	f
Lebovits Gyula tdjm.	1	1	2	1	2	2	1	2	3	3	1	1	f
Léderer Pál tdjm. sgd.	3	3	3	3	3	2	2	1	2	3	2	1	f
Mannheim Ernő	3	2	3	3	2	2	1	1	2	3	2	1	f
30 Martinek István	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	f
Miákits Ernő	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	1	1	f
Molnár Béla tdjm. sgd.	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2	1	1	f
Molnár Géza	2	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	f
Nádas László tdjm.	1	3	3	3	2	2	2	2	2	3	1	1	f
35 Pfeifer Miklós	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	1	f
Pirkner Lajos	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
*Schéder Gyula ftdm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
Schmidt József	2	2	2	3	3	2	3	2	3	3	2	1	f
Schreil János	hadbavonult												
40 Schumiczky József	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	fm	2	f
Seffer István	kimaradt												
Selmeci Ferenc	1	3	2	1	2	3	2	2	3	3	1	1	f
Singer Gyula ftdjm.	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	1	f
Solymossy Dezső tdjm.	2	2	3	3	2	2	3	3	2	2	1	1	f
45*Somlyó Antal ftdjm.	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	fm	1	f
Sorg Jenő	4	3	2	2	2	3	3	3	2	3	2	1	j
Strausz László tdjm. sgd.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	t
Székely György	1	1	2	2	2	2	2	1	2	3	2	1	f
Szmetana István	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1	f
50 Teler Jakab	vizsgálatlan												
Theisz Károly	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
Thoma István ftdjm.	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
Tőkés Elemér	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1	f
Végmann Antal	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
55*Villányi János	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	fm	1	f
Wuchschitz Frigyes	hadbavonult												
Winkle Nándor	2	2	2	2	3	2	2	3	2	2	2	1	t
Zelinka Alajos	1	3	3	3	2	2	2	2	1	2	1	1	f
Zilzer Gyula	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	fm	2	f
60*Zsingor Gyula tdjm.	2	3	3	2	2	2	2	2	3	3	1	1	f

VIII. osztály.

Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Filozófia	Torna	Magaviselet	Általános előmenetel
1 Bappert József	1	2	1	2	1	2	2	2	1	1	2	1	é
Békássy Endre	2	2	1	2	2	2	3	3	2	2	2	1	é

* hadbavonult.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Filozófia	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	*Benedict János	3	2	2	3	3	3	2	1	2	3	—	—	é
	Berger István	2	2	3	3	3	3	2	3	2	3	1	1	é
5	Berger János **	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	—	—	é
	Dévos Rezső tdjm.	1	1	2	2	2	2	1	1	3	2	2	1	é
	Eulenberg István ***	2	3	1	3	3	3	3	3	1	3	—	—	é
	Goldenberg Tivadar	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1	é
	Grünberger Andor	1	2	2	3	2	3	3	3	3	2	1	1	é
10	Heténvi Loránd	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1	1	é
	Izsákovits Ernő	1	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	é
	Jordán Richárd	3	3	3	3	3	1	2	1	2	3	2	1	é
	Károly Lajos	hadbavonult 1915., okt. 15-én												
	Koszits Szilárd	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1	é
15	Kováts Albert tdjm. ö. d.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	é
	Lajta Alfréd tdjm. ö. d.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	é
	Lang József ftdjm. ö. d.	2	1	2	3	3	2	2	1	2	2	2	1	é
	Lehofer Jenő ftdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	é
	Lichtenstein Béla	hadbavonult 1915., okt. 15-én												
20	Lojkovits Lajos tdjm.	2	1	2	3	1	3	1	1	2	2	2	1	é
	Magyar Antal tdjm.	1	1	3	3	3	2	2	2	3	1	2	1	é
	Mann Ernő tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	é
	Matzner Árpád tdjm.	2	2	3	3	3	3	3	2	2	3	1	1	é
	Molnár László	1	2	2	3	3	1	2	2	2	3	1	1	é
25	Müller Pál	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	1	1	é
	Paumkirchner Fer. tdjm. sd.****	2	2	1	3	3	2	2	2	2	1	—	—	é
	Pete Ernő tdjm.	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1	2	1	é
	Pink Béla ftdjm.	2	3	2	2	3	2	2	2	2	3	1	1	é
	Pfeifer István tdjm.	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	1	é
30	Pürner József	2	2	2	3	2	3	2	3	3	2	1	1	é
	Reinitz Oszkár	k i m a r a d t												
	Remenyik Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	é
	Rieger István	1	2	1	2	2	1	2	2	3	1	1	1	é
	Rosenfeld Ernő	1	2	3	3	3	2	2	3	2	2	2	1	é
35	Schein Vilmos	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	é
	Simon Ferenc	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	é
	Straub Lajos *****	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—	—	é
	Szinek Lajos	1	3	2	3	3	2	3	3	3	1	2	1	é
	Szőke László	3	2	2	3	2	3	3	2	3	2	2	1	é
40	Ullmann Jenő	2	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2	1	é

* Hadbavonult 1915. okt. 15-én, magánvizsgálatot tett 1916. jan. 27-én
** „ „ „ „ „ „ „ ápr. 5-én
*** „ „ jul. 15-én, „ „ 1915. nov. 9-én
**** „ „ okt. 15-én, „ „ 1916. márc. 7-én
***** „ „ „ „ „ „ „ „ „

VIII.

Az érettségi vizsgálat.

1. Érettségi bizonyitványt kapott a folyó tanévben először az osztályvizsgálatok sikeres kiállása után intézetünk következő 15 hadbavonult tanitványa 1916. május hó 13-án a V. K. M. 48230. sz. rendelete alapján:

Kováts Albert, Lajta Alfréd, Mann Ernő, Schein Vilmos jelesen érettek, *Izsákovits Ernő, Lojkovics Lajos, Pürner József, Rieger István* jól érettek, *Berger István, Goldenberg Tivadar, Grünberger Andor, Hetényi Loránd, Matzner Árpád, Müller Pál, Szőke László* érettek.

2. A rendes érettségi vizsgálatok irásbeli részét 1916. május hó 22., 23. és 24. napjain tartottuk. Az irásbeli vizsgálatokra a szaktanárok részéről felterjesztett tételek közül a tanker. kir. főigazgató úr a következőket jelölte ki:

I. A magyar nyelv és irodalomból.

Vörösmarty mint epikus.

II. Német nyelvből.

1. Der Krieg in der deutschen Poesie.
2. A német nyelv. (Fordítás.)

III. A mennyiségtanból.

1. Algebrából: Valaki 30.000 koronát kölcsönvesz a következő feltételek mellett: A kölcsönt 6%-os kamatos kamataival együtt 15 részletben fizeti vissza; az első részlet egy év mulva esedékes, a második két év mulva és igy tovább. Az első 5 részlet egyenlő; a második 5 részlet mindegyike az első 5 részlet egyikének fele. Mekkorák az évi részletek?

2. A geometriából: Egy gömbbe, melynek sugara 1 dm., egyenes körkupot kell irni, úgy, hogy a körkup palástja félakkora legyen, mint a palástot körülvevő gömbsüveg. Számitsuk ki a kup magasságát és alapkörének sugarát.

A szóbeli érettségi vizsgálatokat jun. 8. és 9-én *Erődi Béla* dr. udvari tanácsos tanker. kir. főigazgató úr elnöklete alatt következő eredménnyel tartottuk.

Jelesen érettek: Dévos Rezső, Fialovski Lajos, Pete Ernő, Remenyik Tibor.

Jól érettek: Bappert József, Békássy Endre, Eulenberg István, Molnár László, Merényi Mihály Pink Béla, Pfeiffer István.

Érette: Csordasics György, Jordán Richárd, Koszics Szilárd, Láng József, Lehofer Jenő, Magyar Antal, Rosenfeld Ernő, Simon Ferenc, Szinek Lajos, Ullmann Jenő.

Igy mind a 16 rendes és 5 magántanuló sikerrel tette le az érettségi vizsgálatot.

3. A V. K. M. 40962. sz. rendelete alapján a székesfőváros tekintetes tanácsa intézetünknél a IV. és VIII. ker. főreáliskola oly bevonult tanulói számára, akik legalább a VII. osztályt sikerrel végezték, érettségi vizsgálatra előkészítő tanfolyamot rendezett, mely máj. 25.—jun. 25-ig tartott. Ezen a tanfolyamon résztvett 29, részben most bevonult részben már hadbavonult ifjú, akiknek a hittanárok a hittant heti két órában, *Szabó Ignác dr.*, a magyar irodalmat heti 6 órában, *Patai József dr.*, a német nyelvet heti 3 és a filozófiát heti 1, *Haraszti Emil* dr. a francia nyelvet heti 2, *Dobruczky János* dr. a történelmet heti 6, *Szücs Adolf dr.* a mennyiségtant heti 4, *Lázár Szilárd dr.* a fizikát heti 6 és *Fertig Vilmos* az ábrázoló geometriát heti 2 órában adta elő.

E tanfolyam végén a VIII. osztály tangyárgyaiból tartott osztályvizsgálatot mind a 25 tanuló sikerrel tette le. A V. K. M. 40.962/1916. V. sz. rendelete értelmében úgy az osztályvizsgálatnak, mint az utána következő érettségi vizsgálatnak írásbeli része elmaradt. A szóbeli érettségi vizsgálatot az intézet igazgatójának elnöklete alatt június 22., 23. és 24-ik napján tartottuk. Ennek eredménye a következő:

Jól érettek: Hárnik Ernő, Nagy András, Nánásy György és Paumkirchner Ferenc.

Érettek: Berger János, Biró, Imre, Dán Tivadar, Fedorcsák Aladár, Fényes Dezső, Fleissig Gábor, Grigoli István, Hajduska Ernő, Holba Lajos, Junker Gyula, Károly Lajos, Klein Miksa, Laykauf Lajos, Lichtenstein Béla, Neudold József, Nittinger Gyula, Platthy Zsigmond, Schreil János, Váradi Lajos, Wohl Aurél és Zsingor Gyula.

Négy tanuló egy-egy tárgyból javító vizsgálatra utasíttatott.

IX.

Segélyezések és jutalmak.

A) *Scitovszky-alapitvány* kamatjából (670 K) 27 tanuló 60 tankönyvet kapott;

B) *Szilágyi-alapitvány* (l. f. pontot is): 60 koronából 16 tanuló 22 tankönyvet;

C) *Felvételi dijakból* segélykönyvekre 982·71 K jutott (124 tanuló 365 tankönyvet, Ifj. Könyvtár részére 477·29 K).

D) *Szemléltető előadások látogatásának dijából* (727 K): az episzkóp II. részletére 250 K, filmkölcsön 64·52 K, állvány 73·73 K, maradvány: 338·75 K).

E) *Ösztöndijak:* I. *Ez intézethez kötve*: 1. *Pesti H. E. T. E.* alapitványa 200 K kamatját *Kováts I.* VI. o. t. — 2. *Királylátogatási emlék* al. (100 K) *Cserjesi A.* IV/A. o. t. — 3. *Kralovanszky György* al. (80 K) függőben, mert tavalyi élvezője *Braun Sándor* VII. o. t. beteg; — 4. *Áldássy-féle* (106·44 K) *Nagy K.* VI. o. t. — 5. *I. Ferenc József névnapi emlék* (22·37 K) *Lang I.* VIII. o. t. — 6. *Egyesült Bp. Főv. Takarékp.* al. (200 K) *Kováts A.* VIII. o. t. — *Mérő J.* ad. (8·26 K) *Lajta A.* VIII. o. t. kapta. — II. *Külső ösztöndijak*: 1. *Nuridsány B.* I/B. o. t. (jövedékbirs. 200 K); 2. *Deutsch Á.* V/A. o. t. (Löwy-f. 300 K); 3. *Kahane S.* V/B. o. t. (Glück Hanni-f. 360 K); 4. *Schwartz N.* V/B. o. t. (Löwy-f. 100 K).

F) *Szilágyi-féle segélydijak* (egyenkint 160 K): Almássy L. II/A.., Reich Imre, Spitz M. IV/A., Vig G. IV/B, Hrauda O. VI., Büki P., Éles J., Erőss Gy., Felberbauer J., Garai K., Horvát Á., Lederer P., Molnár B., Strausz L. VII. és Paumkirchner F. VIII. o. t.

G) *Volt Tanitványok Egyesülete* al. 200 K kamatjából 57 tanuló rajzszereket kapott.

H) *Segélyalap: Bevételek:* Tavalyi maradvány 948·17 K, 1915. é. kamat 398·50 K, adományok (L. 36. l.) 732 K, össz. 2078·67 K és 50 K hadikölcs. (III/A. o.) — *Kiadások*: Egyenkint 20 K-ás segélyben részesült 69, kisebb segélyben 2 tanuló, össz. 1423 K. Marad a jövőre 655·57 K.

I) *Jutalomkönyvet kapott* 40 jeles előmenetelü és jóviseletü tanuló.

2002

202